

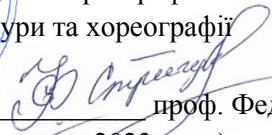
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра режисури та хореографії

Затверджено

Факультет культури і мистецтв
Львівського національного університету імені Івана Франка

В.о. декана факультету доц. Мирослава ЦИГАНИК
(протокол ВР факультету № 24 від 31 серпня 2023 року)

На засіданні кафедри режисури та хореографії
В.о. завідувача кафедри режисури та хореографії проф. Федір СТРИГУН
(протокол кафедри № 1 від 28 серпня 2023 року)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ

**Кваліфікаційної (магістерської роботи та творчого проєкту з мистецтва
балетмейстера) із захистом в ЕК**

для студентів денної (заочної) форми навчання
галузь знань **02 Культура і мистецтво**
спеціальності **024 Хореографія**

Львів – 2023

Методичні рекомендації щодо виконання **Кваліфікаційної (магістерської роботи та творчого проєкту з мистецтва балетмейстера) із захистом в ЕК** для студентів денної та заочної форми навчання, галузь знань 02 Культура і мистецтво, зі спеціальності 024 Хореографія / розроб. О. Плахотнюк. – Львів : Кафедра режисури та хореографії ЛНУ імені Івана Франка, 2023. – 61 с.

Розробник: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії
Плахотнюк Олександр Анатолійович

Рецензенти:

Фриз Петро Іванович – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри культурології та мистецької освіти Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка;

Шариков Денис Ігорович – кандидат мистецтвознавства, доцент, Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва;

Біловус Галина Григорівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри бібліотекознавства і бібліографії, заступник декана факультету культури і мистецтв з наукової роботи Львівського національного університету імені Івана Франка.

Методичні рекомендації затверджені на засіданні кафедри режисури та хореографії

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

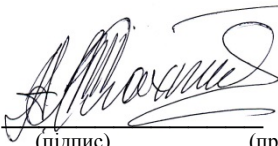
В.О. завідувача кафедрою

проф. Ф. Стригун
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Схвалено методичною комісією за спеціальність 024 «Хореографія»
(шифр, назва)

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Голова
(підпис) О. Плахотнюк
(прізвище та ініціали)

«28» серпня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. Оформлення магістерської роботи	5
II. Обсяг магістерської роботи спеціальності 024 Хореографія	19
III. Цитування та покликання на використані джерела та літературу	22
IV. Пошук та оформлення бібліографії	24
V. Бібліографічні відомості	26
VI. Етапи підготовки й написання магістерської роботи	33
VII. Перевірка магістерських робіт на дотримання академічної доброчесності (наявність плагіату)	34
VIII. захист магістерської роботи	36
IX. Зберігання магістерської роботи	38
X. Пояснення до публічного захисту магістерської роботи	39
ДОДАТКИ	43

ВСТУП

Підготовка магістра завершується захистом магістерської роботи та творчого проєкту на засіданні Екзаменаційної комісії.

Кваліфікаційна робота – це навчально-наукова робота, яка передбачена на завершальному етапі здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання, тобто компетентностей вимогам стандартів вищої освіти. Форма кваліфікаційної роботи містить (не обмежуючись зазначеним): магістерське дослідження (текст), публічну демонстрацію творчої роботи (захист), сукупність наукових статей, комбінацію різних форм вище зазначеного тощо.

Творчий проєкт – це самостійна творчо-мистецька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного представлення та захисту й отримання академічного ступеня магістра. Основне завдання її автора – засвідчити рівень своєї кваліфікації, уміння самостійно здійснювати творчий пошук і вирішувати конкретні мистецькі та творчі завдання. Зазначена випускна творча робота з мистецтва балетмейстера щодо змісту має внутрішню єдність і відображає хід та результати розробки обраної теми. Вона є новим і досить специфічним видом кваліфікаційної роботи.

Магістерська робота, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки це підсумок підготовки магістра, а з іншого – є самостійним оригінальним науковим дослідженням студента-магістранта, у розробці якого зацікавлені установи, організації або мистецькі заклади. Структура магістерської роботи: титульний аркуш, зміст, вступ, розділи і підрозділи основної частини, висновки, список використаних джерел та літератури, додатки.

Наповнення кожної частини магістерської роботи визначається її темою. Вибір теми, етапи підготовки, пошук бібліографічних джерел, аналіз їх і добір фактичного матеріалу, методика написання, проводиться в тісній співпраці магістранта і наукового керівника.

При оцінці випускної кваліфікаційної роботи зважають на те, що магістр повинен уміти формулювати мету і завдання дослідження, скласти план дослідження, вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій, використовувати сучасні методи наукового пошуку, модифікувати наявні та розробляти нові методи, враховуючи завдання конкретного дослідження, структурувати одержані дані, аналізувати і синтезувати їх на базі відомих літературних джерел, оформляти результати досліджень відповідно до сучасних вимог у вигляді звітів, рефератів, статей.

Атестація осіб, яка складається з показу творчої випускної роботи та захисту магістерського дослідження, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть уводитись провідні науковці хореографічного мистецтва, роботодавці та їх об'єднання. Атестація здійснюється відкрито та публічно.

І. ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1.1. Назва магістерської роботи

Назва магістерської роботи повинна бути лаконічною, без скорочень, відповідати обраній науковій спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми (завдання), вказувати на мету і предмет дослідження та його завершеність.

Наприклад:

«Втілення образів повісті Тараса Шевченка “Катерина” засобами хореографічного мистецтва».

або:

«Метафоричне висвітлення містичних символів в танцювальних Купальських обрядових звичаях».

Теми магістерських досліджень, які обрали студенти чи рекомендували наукові керівники, обговорюють і затверджують на засіданні кафедри режисури та хореографії не пізніше жовтня поточного навчального року. Обираючи тему магістерської роботи, студент пише заяву і адресує її на ім'я завідувача кафедри режисури та хореографії ЛНУ ім. Івана Франка, з проханням призначити керівника і затвердження вибраної теми (див. додаток А).

1.2. Наукове керівництво магістерською роботою

Керівництво та контроль за написанням магістерської роботи здійснює науковий керівник, призначений кафедрою режисури та хореографії.

Роботу студенти виконують українською мовою, цитати з наукових джерел необхідно наводити в перекладі мовою, якою виконана магістерська робота.

Магістерська робота має представляти авторську концепцію вирішення обраної теми. Матеріал необхідно викладати чітко, стисло, лаконічно й аргументовано, доступно, без уживання ускладненої термінології та надмірного цитування.

Про результати роботи над темою магістерської роботи студенти постійно доповідають на спеціальних семінарах.

Магістерську роботу реєструють у вказані терміни на кафедрі режисури та хореографії ЛНУ ім. Івана Франка. Завершену та подану роботу рецензує науковий керівник та незалежні рецензенти. Про кінцевий термін здачі робіт студентів повідомляють заздалегідь (див. додаток Г).

1.3. Структура магістерської роботи

Структура магістерської роботи повинна мати такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;

- основну частину (загальна методика та методи досліджень, результати власних досліджень, узагальнення та обговорення досліджень);
- висновки;
- список використаних джерел та літератури;
- додатки (за необхідності);
- електронну версію магістерського дослідження (CD);
- завдання щодо написання магістерської роботи (див. Додаток З);
- анотація (українською та англійською мовою);
- програма (буклет) творчо-постановочної роботи;
- відео запис творчо-постановочної роботи на CD у відповідно у форматі MP4/MPEG-4, у відповідності до стандарту ISO/IEC 14496-1:2001.

1.4. Титульний аркуш

Титульний аркуш – перша сторінка наукової роботи, призначена для початкового знайомства з працею, тому важливо, щоб на ній були зафіксовані відомості про роботу

Титульний аркуш роботи оформляється за встановленою формою і містить:

- найменування міністерства;
- найменування вищого навчального закладу;
- назву факультету, кафедри, на якій вона виконана;
- тему магістерської роботи;
- прізвище, ім'я та по батькові автора повністю;
- шифр і найменування спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали наукового керівника;
- місто і рік (див. додаток Б).

1.5. Зміст магістерської роботи

Зміст – це друга сторінка роботи, повинен містити назви структурних елементів, заголовки (за їх наявності).

Зміст подають на початку магістерської роботи. Він відображає найменування із зазначенням нумерації та номери початкових сторінок усіх складових роботи, зокрема, вступу, розділів, параграфів основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків. Всі заголовки починають з великої літери без крапки в кінці (див. додаток В).

1.6. Перелік умовних позначень, символів, скорочень, термінів

Перелік умовних скорочень абревіатур, символів, одиниць, термінів подається, за необхідності, у вигляді окремого списку.

Якщо в магістерській роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Якщо спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше двох разів – до переліку не вносяться, а розшифрування аббревіатури таких наводиться у тексті при їх першому згадуванні.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких ліворуч за абеткою називають скорочення, а праворуч – їхнє докладне розшифрування.

Наприклад:

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

КДІДПМД ім. М. Бойчука – Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва ім. М. Бойчука
КНУКіМ – Київський національний університет культури і мистецтв

КНУ ім. Карпенка-Карого – Київський національний університет театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого
пр.н. – права нога
b/t – battement tendu
b/t/j – battement tendu jete

1.7. Вступ

Вступ – це початкова змістова частина наукового дослідження.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми (завдання) та не перевищує 10% загального обсягу роботи (до 5 сторінок тексту). Цей компонент наукової роботи не потребує поширених цитувань й абстрактних роздумів.

У вступі подається загальна характеристика магістерської роботи, яка повинна містити:

- актуальність проблеми;
- об'єкт та предмет дослідження;
- мета і завдання дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна отриманих результатів;
- практичне значення отриманих результатів (за наявності);
- апробація результатів дослідження;
- відомості про кількість публікацій;
- структура магістерської роботи.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження, фокусує доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми.

Наприклад:

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку суспільства відбуваються глибокі соціальні та економічні перетворення. Прискорений розвиток науково-технічного прогресу позначився на всіх сферах діяльності людини. Процес перетворення науки в безпосередню продуктивну силу змінив характер творчості: вона набула масового характеру. У зв'язку з цим висувуються підвищені вимоги до рівня творчих здібностей особистості, яка вміє самостійно вирішувати різноманітні завдання, що постають у процесі професійної діяльності.

Активні перетворення сучасного суспільства обумовлюють зміни й у сфері

освіти і мистецтва, що спрямовані на розвиток потреб соціуму і пропонують нові стратегії і підходи, у тому числі і в хореографічному мистецтві.

У зв'язку з підвищенням уваги суспільства до сучасної людини як до творчої особистості, змінюється місце і роль хореографії – синкретичного виду мистецтва, на який покладаються важливі освітні та виховні завдання, зокрема, задоволення потреб суспільства у навчанні і вихованні творчих, креативно мислячих балетмейстерів, постановників, хореографів як для професійних так і для аматорських колективів (...)

Саме це засвідчує актуальність та своєчасність нашої роботи.

Об'єкт предмет, мета і завдання магістерської роботи. Магістрант визначає об'єкт та предмет дослідження, формулює мету роботи і завдання, які необхідно розв'язати для досягнення поставленої мети.

Об'єктом дослідження є вся сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації.

Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження. Таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт.

Об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення).

Предмет (міститься в межах об'єкта – саме на ньому повинна бути спрямована увага, оскільки він визначає тему дипломної роботи магістра, але не дублюю її).

Наприклад:

Об'єкт дослідження – українська народна хореографічна культура кінця ХХ століття.

Предмет дослідження – тенденції розвитку української народної хореографічної культури західної України кінця ХХ століття.

Наступним структурним елементом вступу є мета і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої теми.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом, предметом та темою дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхами його досягнення. Кінцевий результат дослідження передбачає вирішення студентами проблемної ситуації, яка відображає суперечність між типовим станом об'єкта дослідження в реальній практиці і вимогами суспільства до його більш ефективного функціонування. Мета повинна чітко вказувати, що саме вирішується в роботі. Це запланований результат, якого необхідно досягти.

Наприклад:

Мета дослідження – з'ясування основних тенденцій розвитку української народної хореографічної культури у ХХ столітті через призму балетмейстерських вирішень у балетних виставах (...)

Завдання – це конкретні етапи досягнення мети. Треба пам'ятати, що вони визначають спрямованість і хід дослідження, від них залежатиме структура роботи (кожному з поставлених завдань має відповідати конкретна її частина – розділ, підрозділ, параграф, абзац). У вступі висвітлюють тільки основні завдання дослідження (їх може бути три-шість). А у висновках стисло має бути відображено відповідь на поставлені у вступі завдання.

Наявність поставленої мети дослідження дозволяє визначити завдання дослідження, які можуть включати такі складові:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження. Наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вивчення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо;

- всебічне, за необхідності й експериментальне, вивчення практики вирішення цієї проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів; їх причин, типових особливостей передового досвіду; таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження;

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;

- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

Виконання завдань дослідження неможливе без ознайомлення з основними літературними (архівними) джерелами щодо теми магістерської роботи.

Наприклад:

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання ряду взаємопов'язаних завдань:

- проаналізувати наукові джерела з означеної проблеми;
- узагальнити основні теоретико-методологічні підходи до осмислення ключових понять досліджуваної теми («хореографія», «танець», «танок», «танцювальне мистецтво», «хореографічна культура»);
- визначити місце та роль хореографа-постановника у духовному житті народу;
- виявити основні напрями та характер змін (структурні зрушення, урізноманітнення жанрів, збагачення образно-стилістичної палітри) в українській народній хореографічній культурі впродовж ХХ століття;
- (...).

Методи дослідження, як інструмент добування фактичного матеріалу, є також обов'язковими елементами вступу і необхідною умовою досягнення поставленої мети.

Методологія дослідження. При дослідженні теми в роботі було використано такі загальні наукові методи: аналіз і синтез, дедукція, абстрагування,

конкретизація, аргументація, порівняння, класифікація та метод узагальнення, за допомогою якого було зроблено загальні висновки.

Наприклад:

Методи дослідження. Багатоскладовий характер предмета дослідження зумовив застосування комплексного підходу, що поєднує:

- історико-культурний метод* – для визначення генези формування системи класичного уроку;
- аналітичний метод* – для опрацювання педагогічної, психологічної, методичної, мистецтвознавчої, хореологічної літератури, яка осмислює феномен уроку класичного танцю;
- порівняльний метод* – для дослідження специфіки різних національних шкіл балету, їх впливу на театр;
- метод синтезу* – для узагальнення спостережень явищ балетного театру в системі підготовки кадрів (танцівників) у художніх практиках сьогодення;
- описовий метод* – створення та запис танцювальної комбінації на середині залу
- метод узагальнення* – для написання підсумків до підрозділів та прикінцевих висновків кваліфікаційної роботи (...).

Наукова новизна одержаних результатів.

Важливою кваліфікаційною ознакою магістерської роботи є наукова новизна одержаних результатів.

Наукова новизна не повинна зводитися до простого переліку встановлених фактів, ідей, закономірностей, вона має розкривати головну наукову концепцію автора, давати наукове пояснення його досліджень у новому якісному й кількісному аспектах: розвиток відомих ідей, відкриття нових законів, явищ, закономірностей, наукове обґрунтування нових методів опису, критичного аналізу, творчих рішень та інше.

Наукова новизна одержаних результатів є обов'язковим елементом вступу та основним критерієм оцінки магістерської роботи. Для багатьох дисциплін наукова новизна виявляється в теоретичних положеннях, які вперше сформульовані і змістовно обґрунтовані; методичних рекомендаціях, які впроваджено в практику і які суттєво впливають на досягнення нових соціально-економічних результатів. Новими можуть бути лише ті положення дослідження, які сприяють подальшому розвитку науки в цілому або окремих її напрямів.

Наукова новизна історичних досліджень полягає у введенні до наукового обігу нових наукових джерел, які не використовувалися раніше, у визначенні генези розвитку тієї чи іншої науки.

Серед виразів, які можна використовувати при формулюванні наукової новизни доцільно використовувати: «вперше здійснено комплексне...», «вперше формалізовано...», «створено концепцію, що забезпечує...», «розроблено нову систему...», «досліджено специфічні зв'язки...», «визначено ефективність...».

Використовуючи їх, слід конкретизувати власне наукову новизну особистого дослідження, давати відповідні пояснення.

Варто довести важливість наукового дослідження як у теоретичному (спроба осмислити, систематизувати окремі рухи класичного танцю, дослідити закономірності і тенденції їх виконання), так і прикладному аспекті (акцентуючи увагу на можливості використання здобутих результатів при укладанні класичного (народного, сучасного, бального) уроку, при постановках хореографічних) етюдів тощо.

Наприклад:

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

- проаналізовано суб'єктивні та об'єктивні чинники розвитку української народної хореографічної культури;
- обґрунтовано особливості процесу урізноманітнення жанрів в українській народній хореографії;
- виявлено особливості театралізації українського народного сценічного танцю;
- здійснено постановочну-творчу роботу назва: Хореографічна одноактна вистава «Козаки». (...)

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення одержаних результатів – складова вступу, один із основних критеріїв оцінювання магістерської роботи як кваліфікаційної праці. Практичне значення висновків магістерської роботи має бути чітко сформульоване автором. Якщо окремі результати праці вже впроваджені, необхідно підтвердити це документально. Перспективи впровадження теж вказують із зазначенням масштабів і місця використання.

У магістерській роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в роботі, що має прикладне значення, – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх застосування.

Якщо магістерська робота має методологічний характер, то її практична значущість може полягати в публікації основних результатів дослідження на сторінках підручників, наукових статей; в апробації результатів дослідження на науково-практичних конференціях і симпозіумах; у використанні наукових розробок у навчальному процесі закладів освіти; використанні результатів роботи для підготовки нових нормативних і методичних документів.

Наприклад:

Практичне значення дослідження. Одержані результати можуть бути використані для майбутнього теоретичного осмислення феномена українського національного хореографічного мистецтва, при вивченні курсів з навчальних дисциплін «Методика викладання хореографії», «Теорія та методика викладання академічного українського танцю» та інших. При написанні рефератів, курсових та магістерських робіт, та самостійній роботі студента (...).

Апробація та публікації за результатами дослідження.

Апробація результатів дослідження засвідчує дані щодо участі автора в конференціях, колоквиумах інших наукових форумах й кількість його публікацій.

У цій частині вступу зазначається, на яких наукових семінарах, конференціях, симпозіумах, нарадах оприлюднені результати досліджень, що включені до магістерської роботи.

Найбільш поширеними способами доведення до наукової громадськості матеріалів магістерської роботи є участь здобувача в наукових конференціях, симпозіумах, виступах на засіданнях кафедри, участь у різних видах заходів наукового співтовариства, підготовка та направлення в різні органи пропозицій з теми досліджень.

Публікації магістранта у вигляді тез доповідей на конференціях, депонування частин наукових досліджень також є апробацією результатів досліджень.

Матеріал, представлений для апробації, повинен бути оформлений у вигляді тексту доповіді, проєкту, повідомлення.

Щодо презентації результатів магістерської роботи зазначається, на яких наукових конференціях, конгресах, симпозіумах, семінарах оприлюднені результати досліджень, що викладені у магістерській роботі, із зазначенням найменувань організацій, в яких вони проводилися, дат проведення та форматом участі в них магістранта: особиста або у співавторстві, тип доповіді – усна, стендова тощо.

До захисту магістрант повинен представити 4 (чотири) апробації. Напрацювання як мінімум на двох наукових конференціях (з публікацією тез доповідей) та/або опублікувати дві одноосібні або у співавторстві наукові статті у вітчизняних чи закордонних фахових виданнях.

Наприклад:

Апробація і впровадження результатів дослідження здійснювалася шляхом оприлюднення його матеріалів, у доповідях та повідомленнях на конференціях: *Міжнародних* – «Sacrum et profanum в культурі» (Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2015 р.); *всеукраїнських* – «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» (Київ : НАКККіМ, 2015 р.).

Публікації: Результати магістерської роботи опубліковано в 2 (двох) одноосібних наукових публікаціях, та публікації 2 (двох) тез науково-практичних конференціях, а саме:

1. Plakhotnyuk O. A. The maintaining Questions of Research of Choreographic in Ukraine started of the 20-th Century. *Молодий вчений : зб. наук. пр.* – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. Вип. 5 (45). Ч. I. С. 72–75.
2. Плахотнюк О. Василина Степанівна Щурат-Глуха (схиігуменія Вероніка) – забута постать львівської сцени. *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство: зб. наук. праць.* Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2016. Вип. 17. С. 255–261. (...)

Огляд літератури та стан вивченості обраної теми.

Обов'язковою частиною вступу є огляд літератури з теми дослідження, до якого автор включає найвагоміші, найактуальніші, але не більше 10–15 джерел. При цьому нема потреби здійснювати повний бібліографічний опис цих робіт – необхідно лише зосередитись на перевагах та недоліках зазначених праць у розкритті обраної теми. На основі цього студент робить висновок про стан вивченості теми.

Наприклад:

Вагоме значення мають дослідження з історії розвитку, становлення й характеристики балетного хореографічного мистецтва в Україні. Дослідження *історії хореографічного мистецтва*, в яких розглянуто класичний танець, проводили М. Пастернакова (1963) [14]; О. Лань (2021) [10]; В. Пастух (1999) [16]; О. Нога (2007) [11]; І. Михайлова (2009) [9]; Ю. Станішевський (2013) [20]; О. Плахотнюк (2015) [17]. (...)

Якщо це зумовлено особливістю теми або специфікою навчально-наукового завдання, огляд літератури може складати перший розділ роботи і мати ширший виклад (проте становити не більше 20% загального обсягу роботи), що слід зазначити у вступі. Також у вступі зазначаємо і коло тих питань чи проблем, що їх студент свідомо не торкається у своєму дослідженні.

Наприклад:

Велика роль у дослідженні історії хореографічного мистецтва України належить Ю. Станішевському. Йдеться про його наукові праці: «Лебеді чарівного озера» (1966) [24], «Хореографічне мистецтво» (1969) [26], «Балетний театр України, 1925–1975 рр.» (1975) [22], «Балетний театр України, 1925–1985 рр. Шляхи і проблеми розвитку» (1986) [23], «Національний академічний театр опери та балету України імені Тараса Шевченка: Історія і сучасність» (2002) [25], «Балетний театр України: 225 років історії» (2003) [21]. У цих працях автор порушив питання формування національного хореографічного мистецтва, історичний шлях балетного театру України від перших танцювальних вистав у Харкові наприкінці XVIII ст. і до початку XXI ст., опрацював й охарактеризував досягнення всіх українських театрів опери та балету, а також Національного академічного ансамблю танцю України імені Павла Вірського. В центрі досліджень – кращі балети, створені за класичними та сучасними партитурами вітчизняних і зарубіжних композиторів, художні досягнення провідних акторів, балетмейстерів, диригентів, сценографів, проаналізовано творчі шукання балетних колективів у контексті світового та європейського хореографічного мистецтва. Ю. Станішевський, аналізуючи вплив модерн-джаз танцю на формування репертуару балетного театру, зазначив «опанування форм і напрямків модерну відбувалось у нас різними шляхами: відвертим запозиченням, цитуванням, стилізацією, використанням західних оригіналів як джерела для нового авторського твору» [21, с. 402]. (...)

Опис структури магістерської роботи

Наприклад:

Структура курсової роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел та літератури з 42 найменувань (з них 11 – іноземними мовами, 6 – електронні ресурси). Загальний обсяг роботи 75 сторінок, основний зміст подано на 55 сторінках.

У **Вступі** обґрунтовано актуальність вибору теми дослідження, вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано тему, окреслено мету і завдання, визначено об'єкт та предмет дослідження, охарактеризовано джерельну базу, та задіяні у роботі методи, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У **першому розділі «Становлення національного театру України»**, що складається з двох підрозділів, виокремлено теоретично-методологічні основи дослідження, висвітлено й обґрунтовано історичні етапи становлення і розвитку національного балетного театру в Україні.

У підрозділі 1.1. *«Становлення балетного театру України початку ХХ століття»* проаналізовано наукові праці з історії формування балетного мистецтва, окреслено історичні процеси розвитку та формування балетно-виконавської культури; охарактеризовано соціальне та національне підґрунтя виникнення національного балету; зазначено основні етапи його формування.

(...)

1.8. Основна частина

Основна частина магістерської роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту творчого-постановочного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів реалізації творчого проекту. У кінці кожного розділу автор подає стислі підсумки про одержані наукові і практичні результати, та складає (якщо тема це дозволяє) власні обґрунтування і роздуми на дану тему. У розділах та підрозділах роботи автор викладає результати власних досліджень з висвітленням новизни, котру він вносить у розроблення проблеми.

У розділах основної частини як правило можуть бути подані:

- огляд наукової літератури за темою і вибір напрямів досліджень;
- виклад загальної методики й основних методів досліджень;
- експериментальну частину і методику досліджень;
- відомості про проведені теоретичні і (або) експериментально-творчі проекти, дослідження, балетмейстерські роботи тощо;
- педагогічна складова магістерської роботи;
- аналіз і узагальнення результатів досліджень;
- творчо-постановочна робота та її результати.

В огляді літератури магістрант окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи наукові роботи (статті, дисертації, монографії тощо) з даної теми. Магістрант повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини магістерської роботи.

У другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напряму магістерського дослідження, наводять методи вирішення задач і їх порівняльні оцінки, описуються основні тенденції, закономірності, розробляють загальну методика проведення даного досліджень, розглядаються, принципи дії і характеристики використаних програмних методів (стилістики хореографії). Крім того, за бажанням магістранта у другому розділі обґрунтовується вибір напряму досліджень, викладається загальна методика проведення магістерського дослідження, наводяться методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки. За бажанням магістранта все зазначене у цьому пункті може бути викладено і окремо.

У наступних розділах з вичерпною повнотою викладають результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розроблення проблеми. Магістрант повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів).

Або:

У третьому розділі:

- описується хід постановочної творчо-мистецької роботи, умови та основні етапи творчої роботи;
- з вичерпною повнотою викладаються результати власних творчих спостережень, як вони були отримані, та в чому полягає їх новизна;
- дається оцінка повноти вирішення поставлених задач та достовірності отриманих результатів у втіленні творчої роботи;
- порівнюються отримані результати з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Педагогічна складова магістерської роботи

Окремим підпунктом досліджується педагогічна складова роботи над творчою постановочною роботою, а саме питання: пов'язані з педагогічною складовою роботи над власною творчою постановкою; особливості подання нового хореографічного матеріалу при створенні хореографічних образів; вивчення хореографічного тексту виконавцями творчої роботи; методи та прийоми подачі нового матеріалу в умовах створення хореографічного твору. Об'єм від 5 до 10 сторінок тексту, оформленого відповідно до загальних вимог звітної документації студента-магістранта під час проходження педагогічно (асистентської) практики.

У третьому розділі мають бути розкриті наступні питання (див. додаток Е):

a) балетмейстерський задум – тема, ідея, вид, форма, стиль чи напрям, метод чи техніка (синтез технік), жанр використаної хореографії.

b) libretto – назва, лицедії, опис подій.

c) музична основа і аналіз – автор, оркестр чи група, композиція (трек) музичний розмір, стиль, темп, форма тощо.

d) архітектоніка та побудова твору – графічне зображення, розміщення дійових осіб на сцені та їхнє пересування, а також опис композиційної побудови твору: пролог (якщо є); експозиція; зав'язка; розвиток дії; спад дії (якщо є); кульмінація; розв'язка; епілог (якщо є).

e) опис комбінацій: обов'язковий повний запис комбінації професійною термінологією – французькою (для класичних рухів, підтримок, стрибків, обертів); англійська (для модерн, джаз рухів, підтримок, стрибків, обертів, а також хіп-хоп танцю, контактної імпровізації). Чіткий опис комбінації про положення, рухи, корпусу, голови, рук, ніг. Магістрант описує одну розвернуту комбінацію на повну музичну фразу.

f) художнє оформлення – детальний опис костюмів виконавців, а також декоративного оформлення, освітлення сцени тощо. Представлення ескізу костюмів у кольоровому вигляді.

g) педагогічна складова роботи над творчою роботою (методи та особливості вивчення і подачі хореографічно-постановочного матеріалу.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Розділи магістерської роботи, як правило, включають в себе підрозділи (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою), пункти (нумерація – з трьох чисел), підпункти (нумерація – з чотирьох чисел).

Наприклад:

РОЗДІЛ 2

ФАЗОВІ ПЕРЕХОДИ В БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

2.1 Вплив політичних подій на балетмейстерську діяльність

2.1.1 Структурні модифікації практики постановника

2.1.1.1 Синкретичний аспект роботи хореографа (...)

У кожному підрозділі слід обов'язково робити покликання на відповідні наукові праці здобувача, наведені в списку використаних джерел та літератури.

Зміст і результати досліджень викладаються стисло, логічно та аргументовано з обов'язковим покликанням на публікації інших авторів та уникненням бездоказових тверджень та тавтології.

У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

1.9. Висновки

У висновках мають бути викладені основні наукові та практичні результати, одержані в процесі дослідження.

Висновок – це логічне завершення магістерської роботи. Висновок формується тільки після того як основний текст вже завершено. Тут виділяються ключові моменти кожної частини. Якщо у вступі вказується мета і завдання магістерської роботи, то у висновку зазначається, чи вдалося досягти зазначеної мети за допомогою намічених методів дослідження. Висновок повинен бути побудований відповідно до змісту і завдань магістерської роботи.

У висновку викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в магістерській роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (задачі), її значення для науки і практики. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають завдання та методи вирішення поставленої наукової проблеми, їх практичний аналіз, порівняння.

Обсяг висновку в магістерській роботі не повинен перевищувати 10% загального об'єму магістерської роботи (до 5 сторінок). Висновки мають бути короткими і лаконічними, без зайвих подробиць. Використання покликань на першоджерела та цитування у висновках не допускається.

Також в останньому абзаці висновків до магістерської роботи варто зазначити перспективні та пріоритетні напрямки для майбутніх досліджень. Магістрант може сформулювати так:

Наприклад:

Це дослідження проблеми міжособистісних відносин як тематики хореографічних творів на прикладі танцювального спектаклю «Серце пам'ятає» не вичерпується нашим та іншими дослідженнями.

Тому перспективними та пріоритетними напрямки вважаємо:

- пошук способів та методів вирішення міжособистісних конфліктів, що спрямований на створення та поліпшення психологічного клімату та стосунків між людьми;
- поглиблене вивчення походження та розвитку Lyrical Dance;
- дослідження впливу занять з хореографії на підлітків (...).

1.10. Список використаної літератури

Список використаних джерел та літератури слід розміщувати в алфавітному порядку. В одному списку подається література спочатку кирилицею, а потім – латиницею і згодом інтернет ресурси. Окремо може бути подано список досліджуваних джерел.

Список використаної літератури не менш ніж 20–50 позицій, має відповідати вимогам державного стандарту. До цього списку включається весь перелік наукових видань, а не підручників, якими користувався автор в процесі підготовки роботи. Йдеться про ті твори, на які є покликання в тексті, так і ті, які не

цитуються, але були використані в процесі підготовки роботи, як друковані тексти, так і електронні ресурси, але тільки авторські наукові тексти. До списку включаються власні опубліковані матеріали. Окремо може бути подано список досліджуваних джерел.

Заборона використовувати праці визначеними Україною країнами агресорами, а також інших джерел, якщо вони опубліковані в білорусії та росії.

1.11. Додатки

Допоміжний матеріал, необхідний для повнішого сприйняття роботи включається у пункт Додатки. Наприклад: словники, реєстри, листування, документи, фольклорні записи, малюнки, частини класичного уроку, описи хореографічних етюдів, допоміжні ілюстрації. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: *Додаток А, Додаток Б* і т. д.

1.12. Анотація

Анотація (лат. *annotatio* – зауваження, помітка) це – стислий виклад змісту магістерського дослідження. Дозволяє робити висновки про змістове навантаження наукової праці й доцільність їх докладнішого вивчення. При анотуванні, крім змісту твору, враховується його призначення, наукова цінність, направленість.

Анотація до магістерської роботи подається українською та англійською мовами обсягом 1600–1800 знаків (без врахування пробілів), що становить 1,5 сторінки друкованого тексту.

Анотація подається за схемою:

- прізвище, ім'я та по батькові;
- назва магістерської роботи;
- ключові слова (від 7 до 15 лексем);
- сам текст анотації.

Текст анотація висвітлює основні розділи у короткій формі: актуальність, постановку проблеми, шляхи її вирішення, результати. Основні теоретичні й експериментально-творчі результати, виявлені взаємозв'язки й закономірності та висновки можуть супроводжуватися рекомендаціями, оцінками, пропозиціями. На кожен з розділів відводиться одне–два речення.

Наприкінці анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відображати основний зміст наукової праці на тлі найбільш вживаних лексем.

Кількість ключових слів становить від п'яти до п'ятнадцяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому.

Наприклад:

АНОТАЦІЯ

Іванова І. І. Українська народне хореографічне мистецтво XIX століття – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра галузі знань

2.2. Оформлення роботи

Магістерську роботу оформляють на папері формату А4 (297 мм. x 210 мм.), залишаючи вільні поля: ліве – 30 мм.; праве – 10 мм.; верхнє – 20 мм.; нижнє – 20 мм. Абзац становить відступ на 1,25 см. зліва. Текст друкують через півтора міжрядкових інтервали, кегль – 14. Шрифт друку (Times New Roman) має бути чітким, чорного кольору, середньої насиченості, щільність тексту однакова.

Магістерська робота у вигляді спеціально підготовленого рукопису виготовляється в твердому переплетенні. До магістерської роботи додаються електронна версія тексту і відео запис творчої постановочної роботи.

Заголовки структурних частин роботи друкують великими літерами симетрично до тексту.

Наприклад:

<p>ЗМІСТ ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ВСТУП СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДОДАТКИ</p>
--

Заголовки підрозділів друкують рядковими літерами (окрім першої прописної) з абзацного виступу.

Наприклад:

<p>1.1 Становлення балетного театру України початку ХХ століття
 1.1 Репертуар театрів опери та балету України початку ХХ століття (...)</p> |
|--|

Крапку в кінці заголовку не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Кожну структурну частину роботи необхідно розпочинати з нової сторінки.

2.3. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами.

Першою сторінкою курсової є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер не ставлять. Другою сторінкою роботи є зміст; першу сторінку вступу враховують, але не нумерують. На наступних сторінках номер ставлять у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці на відстані не менше 10 мм. Слово «сторінка» не пишеться, а біля цифр не ставлять ніяких позначок.

2.4. Рубрикація тексту

Використовують різні види рубрикації. Найпростішою із них є поділ на абзаци. Можливе використання комбінованої (традиційної) і нової системи рубрикації. Традиційна рубрикація базується на використанні арабських (для розділів, підрозділів, параграфів) цифр. Однотипні засоби рубрикації застосовують

до однорідних частин. Нова система рубрикації ґрунтується на використанні лише арабських цифр, причому номер кожної складової частини включає всі номери відповідних складових частин вищих ступенів поділу. Рубрикація тексту магістерської роботи передбачає членування на складові частини та їх називання: **вступ, розділ, висновки**. Заголовки мають бути короткі та однозначні. Основні частини роботи починають писати з нової сторінки.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», потім з нового рядка друкують заголовок розділу без лапок та крапки вкінці.

Наприклад:

**РОЗДІЛ 2
БАЛЕТНИЙ ТЕАТР УКРАЇНИ**

2.1 Становлення балетного театру України (...)

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу крапка не ставиться.

Наприклад:

**1.1 Формування репертуару українського балетного театру
1.2 Творчість провідних балетмейстерів (...)**

Пункти та підпункти нумерують у межах одного підрозділу чи пункту. Рекомендується уникати надмірного дроблення тексту на підпункти, пункти на підпункти можуть не мати назви. Обсяг одного підрозділу орієнтовно має складати не менше 3–5 сторінок тексту. Не допускається завершувати написання розділу чи підрозділу покликанням на першоджерела. Магістрант формує логічне підсумовуванням викладеного матеріалу лаконічним висновком.

Ілюстрації, рисунки, таблиці, графіки, фото подаються безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Наприклад:

Рис. 1.2 Фото С. Лифаря (1922 р.) [14].

Допускається подання ілюстрації, рисунки, таблиці, графіки, фото в додатках.

Примітки до тексту і таблиць нумерують послідовно в межах однієї сторінки.

Наприклад:

Примітка. Дана цитата використана з першого видання 1898 року.

2.5. Мовленнєве оформлення тексту

Мовленнєве оформлення тексту магістерської роботи – це дотримання магістрантом (автором) при викладі своїх міркувань стосовно порушеної проблеми всіх чинних норм сучасної української літературної мови та використанні мовних кліше (див. Додаток К).

III. ЦИТУВАННЯ ТА ПОКЛИКАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРУ

У магістерській роботі автор повинен давати покликання на джерела, матеріали або окремі результати, цитати з яких наводяться у дослідженні. Такі покликання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитований документ, дають необхідну інформацію щодо нього. Покликатися слід на останні видання та публікації.

Покликання в тексті роботи можна оформлювати посторінково або після цитати у квадратних дужках подавати порядковий номер позиції із «Списку використаних джерел та літератури» і номер сторінки.

Наприклад:

Характеризуючи міжнаціональні зв'язки українських діячів театру в Галичині, Р. Пилипчук зазначає: «У відкритті руського народного театру та його подальшій діяльності протягом року значну участь взяли австрійські та польські діячі мистецтв» [5, с. 26].

При непрямому цитуванні або скороченому викладі якоїсь проблеми у квадратних дужках можна наводити кілька позицій зі списку використаної літератури, розділяючи їх крапкою з комою.

Наприклад:

Дослідники історії українського театру в Галичині другої половини XIX ст. відзначають особливий внесок у розвиток української професійної сцени Т. Романович, І. Гриневецького, І. Біберовича [3; 5; 22].

Багатотомне видання подається у списку використаної літератури однією позицією, а при цитуванні потрібно вказувати номер тому.

Наприклад:

Мета поезії, на думку Івана Франка – «властивими їй способами ре-продукувати в душі читача чи слухача ті самі моменти життя (рухи, ситуації), які закріпив у поетичному слові його автор» [21, XXI, с. 221].

Тут 21 – порядковий номер зібрання творів І. Франка із списку використаної літератури, XXI – номер тому, а 221 – сторінка.

Якщо ж список не пронумерований, в покликанні проставляють перші слова бібліографічного опису та рік видання.

Наприклад:

[Петров В. Д., 2000] або [Енциклопедія балету, 2002]

Загальні вимоги до цитування такі:

- кожна цитата обов'язково супроводжується покликанням на джерело;
- текст цитати починається і закінчується лапками, наводиться в тій граматичній формі, в якій він (текст) поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання.
- наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора.
- пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками у круглих дужках (...); якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і робити відповідні покликання на джерело;
- цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те і те знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивності праці, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу;
- якщо треба виявити ставлення автора магістерської роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак запитання;
- якщо автор, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора магістерської роботи, а весь текст застереження вміщується у круглій дужці.

Наприклад:

«досяг *вершини*» (курсив наш. – М. Г.),
 «такі вистави є знаковими» (підкреслення наше. – М. Г.).
 «О. Гончар: «З цієї народної першоп'єси кожне нове покоління черпає моральні взірці кохання (...), людської краси, благородства» (розбивка моя. – М. Г.).

- коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел, що мають велику кількість сторінок, тоді в покликанні слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул джерела, на яке дано покликання в магістерській роботі.
- на всі таблиці чи малюнки магістерської роботи повинні бути покликання в тексті, при цьому слово «таблиця» чи «малюнок» пишуть скорочено, *наприклад*: «...в табл. 1. 2». «...в мал. 2. ». У повторних покликаннях вживають скорочено слово «дивись», *наприклад*: «див. табл. 1. 3», «див. мал. 2. »

Місце розміщення покликання в тексті:

- після наведених фактів свідком яких ви не були (дат, історичних подій тощо);
- після прізвища автора, на якого зроблене покликання, якщо він не цитується;
- після цитати, якщо прізвища авторів наводять перед нею, та після прізвища автора, якщо воно наведене після цитати;
- в логічно відповідному місці, якщо автор, думки якого викладаються, не згадується та дослівно не цитується.

IV. ПОШУК ТА ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЇ

Бібліографічний апарат у науковому дослідженні – це ключ до використаної автором літератури, який певною мірою відображає наукову етику і культуру.

Ознайомлення з опублікованими за темою магістерської роботи науковими працями починається відразу після складання плану-проспекту наукового дослідження.

Існують різні способи інформаційного пошуку, добору необхідної наукової літератури з хореографії, а саме:

- бібліотечні каталоги;
- спеціальні галузеві і друковані бібліографії наукових праць;
- бібліографії, що подають до наукових праць;
- підрядкові бібліографії;
- реферативні видання;
- бібліографії наукових праць окремих дослідників.

Бібліотечний каталог – це перелік описів книг, журналів, статей, рукописних матеріалів, що зберігаються у фондах відповідної бібліотеки.

Розрізняють кілька типів бібліотечних каталогів:

генеральний – основний службовий каталог бібліотеки, що найповніше відбиває відомості про її фонди;

авторський – каталог авторів, укладений за алфавітом;

алфавітно-систематичний, в якому бібліографічні описи групують за галузями знань (і їх підрозділами), назви галузей розташовано за алфавітом;

галузевий – спеціальний каталог, що містить опис літератури тільки з конкретної галузі, наприклад, хореографії;

періодичних видань – каталог, що містить відомості про періодичні видання у фондах бібліотеки.

Пошуки наукової літератури, звичайно, можливі за всіма типами каталогів. Так, знаючи прізвище автора, можна скористатися генеральним каталогом, щоб з'ясувати точні бібліографічні відомості про працю. За алфавітно-систематичним каталогом можна дізнатися про наявність відповідної хореографічної літератури в бібліотеці, звернувшись до розділу «Хореографія» або «Балет». У межах останнього можна продовжити пошук у рубриці «Історія хореографії».

Стан вивченості теми доцільно аналізувати з інформаційних видань, метою випуску яких є оперативна інформація як про самі публікації, так і їх зміст.

Правила складання бібліографічного опису.

Бібліографічний опис – це сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину чи групу документів, які наведені за певними правилами, необхідні та достатні.

Список використаної джерел і літератури подається в алфавітному порядку. Список оформити згідно з ДСТУ 8302:2015 «Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf> також (див. Додаток Д).

Оформлення бібліографії.

В наукових роботах використовують п'ять способів побудови бібліографічного списку: алфавітний, хронологічний, алфавітно-хронологічний, нумераційний та систематичний.

Найчастіше використовується *алфавітна побудова* списку опрацьованої літератури, при якій бібліографічні описи групуються в алфавітні ряди, тобто розташовуються за алфавітом прізвищ авторів та назв робіт:

- А) мови опису, якщо бібліографічні описи складені на одній мові;
- Б) зведеного кириличного, якщо описи на двох та більше мовах з кириличною графікою (українська, болгарська та ін.);
- В) іноземна література розташована в латинському алфавіті;
- Г) електронні ресурси.

Бібліографічний список за *хронологією* публікацій доцільний в науковій роботі тоді, коли основним завданням списку є відображення розвитку наукової ідеї або певної думки. Принцип розміщення описів тут – за роками видання. Форма зв'язку записів з основним текстом – за номерами записів у списку. Такі номери беруться в квадратні або округлі дужки.

Алфавітно-хронологічний спосіб групування літературних джерел доцільно використовувати тоді, коли в роботі зустрічаються декілька джерел одного автора. В таких випадках основний матеріал розміщується за алфавітним принципом, а в межах даного автора – за хронологічним.

Нумераційний спосіб формування бібліографічного списку передбачає розміщення джерел в списку у порядку їх використання у тексті. Форма зв'язку записів з основним текстом – за номерами їх записів у списку. Такий спосіб розміщення використовують при написанні дисертацій, звітів про науково-дослідну роботу.

Систематичний спосіб групування бібліографічного матеріалу використовують тоді, коли потрібно відобразити значну кількість бібліографічних описів. Розміщення описів в такому списку може бути різним: за темами розділів роботи; за рубриками того чи іншого розділу тематичної класифікації літератури.

В систематичному бібліографічному списку розміщення описів в межах окремих рубрик може бути за алфавітом, за хронологією, за характером змісту тощо. Форма зв'язку опису з основним текстом – за номерами записів у списку.

Вибір способу побудови бібліографічного списку залежить від його

призначення, кількості та характеру відображених в ньому документів, характеру відсилань і покликань та ін. Але при будь-якій побудові бібліографічного списку доцільно пронумерувати позиції списку, щоб використовувати порядкові номери для відсилання до них у тексті. Це особливо важливо, коли використовується конкретний матеріал.

При необхідності, рекомендовано систематизувати та класифікувати всю літературу, використану при написанні наукової роботи, незалежно від вибраного способу розташування, у такій послідовності:

- законодавчі та нормативні документи, відповідно до рангової послідовності;
- статистичні матеріали в хронологічній послідовності;
- вітчизняна та іноземна література;
- статті періодики;
- спеціальні види нормативно-технічних документів, патентні документи

тощо.

Автор вибирає способи групування матеріалу враховуючи особливості своєї роботи. Не можна змішувати різні методи групування.

Скорочення.

Мова бібліографічного опису, як правило, відповідає мові вихідних відомостей документів.

При складанні бібліографічного опису можна застосовувати скорочення слів і словосполучень, які мають відповідати вимогам ДСТУ 3582-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93.

V. БІБЛІОГРАФІЧНІ ВІДОМОСТІ

Бібліографічні відомості з питань мистецтва балетмейстера найповніше містять такі видання (*біографічний опис подається у скороченому варіанті в магістерській роботі потрібно подавати повний варіант*):

Історія хореографії

1. Білошкурський В., Шалапа С., Перепілковна В. Танцювальне мереживо Полтавського краю. К. : НАКККіМ, 2014.
2. Винничук Ю. Кнайпи Львова. Львів: ЛА «ПІРАМІДА», 2005.
3. Дем'яненко Н. Формування національної культури молоді в педагогічній спадщині В. М. Верховинця. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2012.
4. Демків Д. Ярослав Чуперчук: феномен гуцульської хореографії: Нарис, Спогади, Фотоматеріали. Коломия: Вік, 2001.
5. Кокуленко Б. Актуальні проблеми теорії та історії танцювального мистецтва на Кіровоградщині «Там де «Ятрань...». Кіровоград: КНТУ, 2013.
6. Колногузенко Б. Види мистецтв та хореографії. Х.: ХДАК, 2014.
7. Колногузенко Б. Види мистецтв та хореографії. Х.: ХНАК, 2014.
8. Мистецько-педагогічна школа видатного діяча української культури Мирослава Вантуха / Н. Вадясова, В. Чернець, В. Шульгіна. К. : НАКККіМ, 2012.
9. Неофіта М. Хореографічне мистецтво України. Дрогобич: Коло, 2020.

10. Павлюк Т. Українське балетмейстерське мистецтво (II пол. XX ст.). К : Видав. Центр КНУКіМ, 2017.
11. Паламарчук О. Музичні вистави Львівських театрів (1779 – 2001). Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2007.
12. Підлиська А. Концептуально-смілове поле балетної критики в радянській Україні 1920-1930-х років. К. : Ліра-К, 2021.
13. Похиленко В. Танець між Небом і Землею. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012.
14. Похиленко В. Школа гуманізму, любові та краси. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.
15. Станішевський Ю. Балетний театр України: 225 років історії. К: Музична Україна, 2003.
16. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України імені Тараса Шевченка: Історія і сучасність. К: Музична Україна, 2002.
17. Станішевський Ю. Національна опера України 2001-2011. К.: Муз. Україна. 2012.
18. Чапалов О. Хореологія. Статті та лекції. К: Видавництво Ліра-К, 2020.
19. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури. Історія та художня практика хореографічної культури. К. : КиМУ, 2013.
20. Ballet the Definitive Illustrate Story / Consultant Viviana Durante. London : DK, 2018.
21. George-Graves N. The Oxford Handboor of Dance and Theater. Oxford : Oxford university Press, 2015.
22. Goldberg RoseLee. Performance now. Live art for the 21 st. century. London : Thames & Hudson Ltd, 2018.
23. Graves-Brown C. Dancing For Hathor. Women in Ancient Egypt. New York: Continuum US, 2010.
24. Mamontowicz-Łojer B. Tancerze Króla Stanisława Augusta 1774–1789. Pozątki Polskiego Baletu. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza RYTM, 2005.
25. Stachniak E. Bogini tańca. Kraków : Znak, 2017.
26. Tokarczyk J. Balen. Kryształowy Łabędź Carskiego Petersburga. Łódź : Ksieży Młyn Dom Wydawniczy Michał Koliński, 2013.

Мистецтво балетмейстера

27. Колногузенко Б. Хореографічна композиція : Метод. посіб. з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ЗДАК, 2018.
28. Кривохижа А. Гармонія танцю. Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2006.
29. Кривохижа А. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2012.
30. Лань О. Мистецтво балетмейстера . Хореографія великої форми. Львів Львівський національний університеті імені Івана Франка, 2019.
31. Маркевич Л. Мистецтво балетмейстера. Рівне : О. Зень, 2019.
32. Мартиненко О. Хороводи : навч.-метод. посіб. з дисципліни «Мистецтво балетмейстера». Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2013.

33. Мистецтво балетмейстера . курс лекцій для студентів-хореографів / упоряд. В. Годовський, Л. Маркевич. Рівне : РДГУ, 2004.
34. Рахвіашвілі А., Білаш О. Мистецтво балетмейстера. Київ : КНУКіМ, 2017.
35. Самохвалова А. Форми постановки танців. Рівне: РДГУ, 2008.
36. Самохвалова А., Маркевич Л. Мистецтво балетмейстера. Рівне: видавець О. Зень, 2012.
37. Шевченко В. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії. К. : ДАКККіМ, 2006.

Режисура

38. Годовський В. Постановка танцю у драматичній виставі: Рівне: РДГУ, 2002.
39. Горбов А. Режисура видовищно-театралізованих заходів. Фастів : Поліфаст, 2004.
40. Житницький А. Драматургія Масових театралізованих заходів. Харків; Тимченко, 2007.
41. Зайцев В. Режисура естради та масових видовищ. К: Дніпро, 2003.
42. Зайцев О. Режисери Закарпатського театру ХХ століття. Ужгород : Видавництво «Аутдор-Шарк», 2014.
43. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії. Львів : Камула, 2019.
44. Плахотнюк О. Основи хореографії / Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівня акредитації. Спеціалізація "Видовищно-театралізовані заходи". – Київ: Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006
45. Плахотнюк О. Основи хореографії / Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівня акредитації. Спеціалізація «Народне пісенне мистецтво», кваліфікація «Керівник хорового колективу». Київ: Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006
46. Софронова Л. Стародавній український театр. Львів. : ЛНУ імені Івана Франка, 2004.
47. Цветков В. Основи класичної режисури. Конспект лекцій. Харків : Бурун і К, 2008.
48. Romeo and Juliet. Cambridge : University Press, 2005

Сучасний танець

49. Борсук Н., Тараканова А. Танці в сучасних ритмах: нариси. Вінниця : Нова книга, 2014.
50. Герц І., Мова Л., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець: шляхи творчого вдосконалення: навчальний посібник. К. : Видавничий центр КНУКіМ, 2021.
51. Колногузенко Б., Макарова І. Сучасний танець та методика його викладання : конспект лекцій для студентів хореограф. від-нь мистец. Харків : Слово, 2015.

52. Лепша І. 100 облич української естради. Чернівці: Молодий буковинець, 2010.
53. Макарова З. Методика виконання сучасних напрямків хореографічного мистецтва. К., КНУКіМ, 2017.
54. Плахотнюк О. Основи сучасної хореографії (Джаз-модерн танець, популярні масові танці) / Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв І-ІІ рівня акредитації. Спеціалізація «Народна хореографія». К: Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006
55. Плахотнюк О. тилі та напрямки сучасного хореографічного мистецтва. Львів. ЦТДЮГ, 2009.
56. Погребняк М. Нові напрями театрального танцю ХХ – поч. ХХІ століття: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія. К. : ПП «Астрыя». 2020.
57. Погребняк М. Танець «модерн» ХХ ст.: витoki, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2015.
58. Сучасне хореографічне мистецтво: підґрунтя, тенденції, перспективи розвитку : упоряд. О. Плахотнюк. Львів : СПОЛОМ, 2016.
59. Сучасне хореографічне мистецтво: підґрунтя, тенденції, перспективи розвитку. II ч. / упоряд. О. Плахотнюк. Львів : СПОЛОМ, 2018. .
60. Сучасне хореографічне мистецтво: тенденції та перспективи розвитку / упоряд. О. Плахотнюк. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2020. Ч. III.
61. Сучасний танець. Основні теорії і практики / О. Бігус, О. Маншиліна, Д. Кондратюк, Л. Мова, А. Журавльова, І. Герц, Н. Донченко, Н. Батєєва. К. : Видавництво Ліра-К, 2016.
62. Чепалов О. Хореографічний театр. Західної Європи ХХ ст. Х. : ХДАК, 2077
63. Шабаліна О. Пластичність. Мова. Тіло. К. : ФО-П Поліщук О. В., 2017.
64. Шалапа С. Теорія і методика викладання спортивного танцю. К. : НАКККіМ, 2015.
65. Шалапа С., Демещенко В. Теорія і методика викладання спортивного танцю / С. Шалапа,. К. : СІК Груп, 2017. .
66. Шариков Д. “Contemporary dance” у балетмейстерському мистецтві: Навчальний посібник. К.: КиМУ, 2010.
67. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії. К. : Видавець Карпенко В. М., 2008.
68. Шариков Д. Неокласицизм у хореографічній культурі: генеза і концепція балетного театру. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017.
69. Шариков Д. Хореографія. К : КиМУ, 2011.
70. Яців Р. Оленка Гердан-Заклинська. Життя і творчість : біографічний нарис. Львів : Інститут народознавства НАН України ; Львівська національна академія мистецтв, 2013.

71. Alwin Nikolais, Murray Louis. – Dance technique: A Philosophy and Method of Modern Dance. New York, London: Routledge, 2005.
72. Au S. Ballet and Modern Dance. Third edition. Revised and extended. London : Thames & Hudson world of art, 2012.
73. Bak J. Taniec nowoczesny. Bielsko-Biała : Dragon, 2016.
74. Banes S. Terpsychora w tenisówkach. Taniec post-modern. Krakow : Instytut muzyki i tańca, 2017.
75. Bausch Pina. Tanztheater. K. Kieser Verlag. Dr. Klaus, Munchen, 2008.
76. Bernad A., Wessel-Therhron B. Taniec jazzowy. Warszawa: ISKRY, 2000.
77. Czechlewska Z. Historia tańca. Warszawa : SBM, 2018.
78. Kluz-Chałanda W. Historia marzeń i pasji/ monografia Zespołu Ekrol w 40-lecia istnienia. Łańcut, 2016
79. Nowy taniec / red. Witold Mrozek. Warszawa : Wydawnictwo krynyri politycznej, 2012.
80. Pastuszek K-J. Ankoku Butōhijikaty tatsumiego teatr Ciała-w-kryzysie. Kraków : Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, 2014.
81. Przyjście, pokaż Wam, co robimy O improwizacji tańca. Łódź : Muzeum Sztuki, 2013.
82. Rembowska A. Piny Bauch. Sny i rzeczywistość / Aleksandra Rembowska. – Warszawa : Wydawnictwo Trio, 2009.
83. Strategie choreograficzne nowe perspektywy / red. T. Ciesielskiego, M. Bartosiaka. Łódź-Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2017.
84. Turska Irena. Spokanie ze sztura tanca. Kraków : Polske Wydawnictwo Myzyczne SA, 2000.
85. Wiszniewski W. Uzdzwiający taniec. Terapeutyczne zastosowanie ruchu I tanca. Białystok : Studio astropsychologii, 2003.
- Філософія, психологія, хореологія**
86. Андрушко В. Грузинський народний танець як засіб втілення хореографічного образу в сюїті «Душа Кавказу». Львів : Львівський національний університеті імені Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2021.
87. Балагутрак М. Генеза етнопсихології в Україні XIX століття: історико-етнологічний аспект. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2007.
88. Білінська Л. Національна пам'ять української діаспори США (проспогрпфічний аспект). Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015.
89. Ваврух М., Гавалюк Р. Нариси з історії української культури. Львів : Світ, 2018.
90. Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді: тенденції та перспективи розвитку / Упоряд. О. Плахотнюк. Львів : ЦТДЮГ, 2014.
91. Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді: тенденції та перспективи розвитку. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції та Всеукраїнського

семінару з сучасної хореографії. Львів, 19–21 жовтня 2012 року. / Упоряд. О. Плахотнюк. Львів : ЦТДЮГ, 2012.

92. Віват фестиваль! / упоряд. В. Степанишин. Львів : СПОЛОМ, 2019.

93. Гагоорт Г. Менеджмент мистецтва. Підприємницький стиль / переклад з англ. Богдан Шумилович. Львів : Літопис, 2008.

94. Глушко М., Хомчак Л. Надсяння: традиційна культура і побут. Етнолінгвістичні скарби. Львів : Українська наукова бібліотека НТШ, 2017.

95. Горохівська У. Сценічно-пластичне вирішення постаті Лесі Українки у хореографічній виставі «Тільки в боротьбі життя і щастя». Львів : Львівський національний університеті імені Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2021.

96. Гулай В. Міжетнічна комунікація в Західній Україні у роки Другої світової війни. Львів : Видавництво Львівська політехніка, 2011.

97. Дем'янчук А. Історія та синтез мистецтв : навч.-метод. посібник для студентів з галузі знань : 02 Культура і мистецтво, спеціальність : 024 Хореографія (магістр). Львів : Кафедра режисури та хореографії ЛНУ ім. Івана Франка, 2018.

98. Заброцький М. Основи вікової психології. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009.

99. Кінезіологія танцю : колективна монографія / за заг. ред. О. Плахотнюка. Львів : СПОЛОМ, 2020.

100. Кінезіологія танцю та складно-координованих видів спорту : навчально-методичний посібник Ч.ІІ / упоряд. О. Плахотнюк. Львів : СПОЛОМ, 2018.

101. Кінезіологія танцю та складно-координованих видів спорту : навчально-методичний посібник / упорядн. О. Плахотнюк. Львів : Кафедра режисури та хореографії ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 220 с.

102. Кінезіологія танцю та техніко-естетичних видів спорту : навч.-метод. посібник / упоряд. О. Плахотнюк. Львів : б.в., 2019. Ч. ІІІ.

103. Кінезіологія танцю та техніко-естетичних видів спорту.: навч.-метод. посіб./ упоряд. О. Плахотнюк. Львів : ЛНУ імені Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2020. Ч.ІV.

104. Кінезіологія танцю та техніко-естетичних видів спорту: навч.-метод. посіб./ упоряд. О. Плахотнюк. Львів : ЛНУ імені Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2021. – Ч. V

105. Крупій Д. Наші добрі Русини. Ужгород – Miskolc : ПоліПрінт – Felsőmagyarorsàg, 2002.

106. Кутіщенко В. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). К. : Центр учбової літератури, 2010.

107. Ланюк Є. Політика і мистецтво. Історичний взаємозв'язок : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017.

108. Курбас Л. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський. Харків-Київ: Видавець Олександр Савчук ; видавництво «Основа», 2022.

109. Лозко Г. Українське народознавство. Харків : «Видавництво «Див». 2005.
110. Лукашов В. Синтез виражально-зображальних властивостей tap dance і modern dance в експериментальній виставі «Макс і Ло». Львів : Львівський національний університеті імені Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2020.
111. Лю Сіньтін. Вектори естетичної культури хореографів. К. : Центр учбової літератури, 2018. .
112. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів. Ужгород : Видавництво В. Падяка, 2017.
113. Менеджмент соціокультурної діяльності: колективна монографія / упоряд. О. Козаренко. Львів : Растр-7, 2018.
114. Мосєсова К. Модерн-балет Оксани Лань «Акверіас»: концептуальний підхід у сучасній хореографії України. Львів : Львівський національний університеті імені Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2020.
115. Опанасюк О. Інтекціональність у просторі культури: мистецтвознавчий, культурологічний та філософські аспекти. К. : Аура Букс, 2018.
116. Печеранський І., Базела Д. Вступ до філософії танцю. К. : КНУКіМ, 2017.
117. Попович М. Нариси історії культури України. К. : АртЕк, 2017.
118. Ромовська З. Українська народна філософія: мандат на вічність. Львів : ПАІС, 2022.
119. Романець В. Історія психології ХІХ – початок ХХ ст. К. : Либідь, 2007.
120. Рульєв В., Гуткевич С. Менеджмент. К.: Центр учбової літератури, 2011.
121. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія : навч. посіб. К. : Академ-видав, 2011.
122. Сеньків І. Гуцульська спадщина. Паці з життя і творчості гуцулів. Верховина: Гуцульщина. 2014.
123. Сидоренко П., Бодаренко Г., Куц С. Анатомія та фізіологія людини. К: Медицина, 2009.
124. Сокіл Г. Українська фольклористика в Галичині кінця ХІХ – перша третина ХХ століття : історико-теоретичний дискурс. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011.
125. Тішнер Ю. Історія філософії по-гуцульськи. Перекл. З польської О. Герамиса. Х.: Дискурс – Брустури, 2022.
126. Тураш Д. Психофізичний апарат танцівника в процесі творення вистави «Кара» : науково-популярний нарис. Львів : Львівський національний університеті імені Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2020.
127. Українське хореографічне мистецтво в контексті світової художньої культури (сучасний поліжанровий дискурс) : колективна монографія / за заг. ред. О. Плахотнюка. Львів : СПОЛОМ, ЛНУ імені Івана Франка, 2020.

128. Шарий А., Шимов Я. Коріння та корона. Нариси про Австро-Угорщину : доля імперії. К. : 2008.
129. Швай Р. Психологія та педагогіка творчості. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014.
130. Шекерик-Доників П. Рік у віруваннях Гуцулів. Верховина: Гуцульщина, 2009.
131. Шутяк Н. Волелюбність українського народу у хореографічній виставі «Дорогою ціною» за фрагментами однойменної повісті М. Коцюбинського. Львів : Кафедра режисури та хореографії ЛНУ імені Івана Франка, 2021.
132. Шухевич В. Гуцульщина : в 5 частинах (репресивне видання 1699–1908 рр.) Х.: Видавець Олександр Савчук, 2018.

VI. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ Й НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Процес виконання магістерської роботи складається з таких основних етапів:

- вибір теми – вересень першого року навчання магістратури;
- обговорення її з науковим керівником і остаточне формулювання – жовтень першого року навчання магістратури;
- затвердження теми магістерської роботи – жовтень першого року навчання магістратури;
- підбір літератури та ознайомлення з нею – жовтень першого року навчання магістратури;
- вивчення літературних джерел і підготовка матеріалів до написання тексту – жовтень – листопад першого року навчання магістратури;
- складання плану роботи, узгодження змісту роботи з керівником, визначення етапів дослідження – листопад першого року навчання магістратури;
- представлення вступу, першого розділу роботи, обговорення змісту завдань для подальшого написання магістерської роботи – листопад – грудень першого року навчання магістратури;
- представлення другого розділу роботи, обговорення третього розділу для подальшого дослідження – березень першого року навчання магістратури;
- представлення третього розділу роботи, обговорення висновків дослідження – квітень першого року навчання магістратури;
- оформлення роботи – вересень другого року навчання магістратури;
- подання магістерської роботи на перевірку науковому керівнику (друкована і електронна версія) – жовтень другого року навчання магістратури;
- попередній захист роботи – листопад другого року навчання магістратури;
- подача магістерської роботи на кафедру, призначення рецензентів та дати захисту – кінець листопад другого року навчання магістратури;
- захист магістерської роботи – грудень другого року навчання магістратури.

На момент подачі магістерської роботи на кафедру вона повинна бути зшита у твердій обкладинці (оформлена в палітурному цеху).

Матеріали магістерської роботи повинні знайти своє відображення у чотирьох наукових публікаціях (*2 статті у фахових виданнях одноосібно або у співавторстві*) та апробована на двох конференціях (з публікаціями тез доповіді). Що підтверджується ксерокопіями статей, публікацій тез або сертифікатами учасника конференції.

VII. ПЕРЕВІРКА МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ НА ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ (НАВНІСТЬ ПЛАГІАТУ)

Перевірка всіх магістерських робіт магістрантів Університету на дотримання академічної доброчесності (плагіат) є обов'язковою. Усі магістерські роботи, які готують магістранти перевіряються на плагіат за допомогою програмного забезпечення.

Відповідальність за перевірку магістерської роботи на дотримання авторських прав та інтелектуальної власності, плагіат покладається на наукового керівника магістерської роботи. Який у свою чергу інформує студента про відповідальність за дотримання чинного законодавства України щодо авторського права.

Плагіат – привласнення авторства на запозичений твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях запозичень без покликання на автора. Використання запозичених текстів у письмових роботах допускається за умови, що зазначені всі джерела запозичень.

Плагіат академічний – плагіат в академічному середовищі.

Цитата – порівняно стислий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого (у тому числі оприлюдненого у мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим покликанням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для покликання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

Унікальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу.

Порядок перевірки на академічний плагіат:

Перевірка на академічний плагіат здійснюється на етапі представлення матеріалів робіт, зазначених вище термінах, для розгляду спеціалізованою радою, редакційною колегією, науковим керівником або кафедрою.

Перевірка наукових робіт Університету на плагіат є обов'язковою. Усі магістерські роботи, які готують студенти перевіряються на плагіат за допомогою відповідного програмного забезпечення.

Роботи, що не пройшли перевірку на плагіат або у яких був знайдений плагіат, не будуть допущені до захисту.

Магістрант зобов'язаний надати електронну версію магістерської роботи для перевірки на плагіат відповідно до графіку написання магістерської роботи.

Перевірка магістерських робіт проводиться за допомогою одного або декількох програмно-технічних засобів з визначенням унікальності роботи. При цьому може використовуватись така орієнтовна шкала (у відсотках до загального об'єму матеріалу):

висока унікальність, робота допускається до захисту або (та) опублікування	- 90-100 %;
середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки	- 70-89 %;
низька унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки	-51-69%
низька унікальність, робота відхиляється без права подальшого розгляду	- 50 % і нижче.

Якщо результатом перевірки роботи, унікальність становить менше 50%, дана робота не може бути оцінена позитивно (навіть за умови вірності усіх покликань і відсутності плагіату).

Перевірку на академічний плагіат магістерських робіт здобування вищої освіти ступеня «магістр» здійснює безпосередньо викладач або керівник кваліфікаційної роботи на етапі загальної перевірки роботи. Вищезазначені особи при виявленні факту академічного плагіату надають мотивовані висновки для розгляду роботи на засіданні кафедри.

Студенти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності та ставити покликання до запозичених уривків тексту, дотримуючись при цьому правил цитування та оформлення списку використаних джерел та літератури для того, щоб сервіс перевірки на плагіат міг ідентифікувати їх саме як цитати, а не як плагіат. Запозичені уривки тексту без покликань враховуються як плагіат.

Будь-яка робота обов'язково містить матеріали з різних джерел, а цього цілком достатньо, щоб знизити її оригінальність. Тому первинна перевірка магістерської роботи на плагіат покладається на магістранта.

Підвищити унікальність тексту магістерської роботи допоможуть такі прийоми:

- переписати своїми словами мінімум 50% тексту;
- не використовувати дослівно цитати відомих людей;
- намагатися провести аналіз використаного тексту своїми словами;
- при самостійному дослідженні, описувати результат не використовуючи складних наукових термінів;
- використовувати в роботі періодичні видання (газети і журнали), але не широко відомі підручники та матеріали.

Інтернет ресурси для перевірки матеріалів на плагіат:

- <http://www.plagtracker.com/>;
- <http://www.scanmyessay.com/>;
- <http://www.plagscan.com/seesources/analyse.php>;
- <http://plagiarismdetector.net/>;
- <http://sourceforge.net/projects/antiplagiarismc/>;

- <http://www.duplichecker.com/>;
- <http://www.paperrater.com/>;
- <http://plagiarisma.net/>;
- <http://www.plagiarismchecker.com/help-teachers.php>;
- <http://www.plagium.com/>;

VIII. ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Захист магістерських робіт відбувається за графіком, затвердженим у формі розкладу розпорядженням завідувача кафедри. Комісія складається з голови екзаменаційної державної комісії та як мінімум із трьох викладачів кафедри в присутності наукового керівника.

До захисту магістерської роботи допускають студентів, які повністю виконали всі вимоги, мають позитивний відгук (рецензію) наукового керівника на магістерську роботу.

Отримавши позитивний відгук наукового керівника, студент подає магістерську роботу на кафедру відповідно до затвердженого графіка.

На кафедрі магістранту призначають рецензентів, один з числа професорського-викладацького складу кафедри, другий незалежний рецензент. Обов'язкова вимога до рецензента це науковий ступінь кандидата або доктора наук.

Допуск до захисту підписує завідувач кафедри, і текст роботи надходить у розпорядження секретаря комісії.

Письмові рецензії надається магістрантові для ознайомлення з міркуваннями рецензента не пізніше, ніж за п'ять днів до захисту.

Ознайомившись із рецензією, магістрат готується до усного виступу на засіданні. Тексту виступу в комісію не подають, і в документацію із захисту він не входить. Проте до підготовки цього тексту потрібно підійти з великою відповідальністю, тому що від його змістовності, логічної послідовності викладу ходу й результатів дослідження залежать чіткість, переконливість усного монологу. У тексті для усного виступу має бути розкрито новизну результатів роботи, обґрунтовано її структуру, коротко викладено основний зміст і висновки. У виступі не повинно бути розлогіх міркувань, які вимагають доказів, прикладів, цифрового переліку, що погано сприймається на слух і про що достатньо йдеться в тексті магістерської роботи. Бажано, щоб виступ було узгоджено з науковим керівником. Для виступу студентові надається 10–15 хвилин. Свій виступ магістрат доповнює відео-презентацією творчої роботи, якщо дане дослідження взаємопов'язане.

З огляду на те, що захист є публічним, після виступу члени комісії та присутні на захисті можуть ставити авторові запитання стосовно його теми. Перш ніж відповідати на них, необхідно уважно їх вислухати й бажано записати.

Далі слово надають науковому керівнику, який висловлює свою думку щодо магістерської роботи. Магістрат відповідає на його критичні зауваження та рекомендації.

Відповідаючи на запитання присутніх рецензентів, магістрат повинен проявити глибину знань в обраній темі, уміння відстоювати й обґрунтувати своє бачення проблеми, продемонструвати загальну культуру й уміння дискутувати. Після закінчення дискусії магістрантові надають заключне слово, яке зазвичай використовують для остаточних висновків за результатами дискусії, уточнення чи підтвердження своєї позиції тощо.

Результати захисту магістерської роботи обговорюють на закритому засіданні комісії, рішення ухвалюють відкритим голосуванням більшістю голосів при обов'язковій всіх членів Екзаменаційної комісії. При умові рівної кількості голосів голова Екзаменаційної комісії користується правом вирішального голосу.

Визначальними критеріями при оцінці магістерської роботи є самостійність, належний теоретичний рівень, новизна, практична значущість рекомендацій, уміння студента дискутувати, аргументовано захищати свою концепцію й висновки.

Критерії оцінювання:

Магістерську роботу оцінюють за 100-бальною шкалою й оголошують у день захисту після оформлення протоколу засідання Екзаменаційної комісії. Магістрат, який отримав оцінку «незадовільно», має право на повторний захист роботи лише після виправлення всіх зауважень і допуску його науковим керівником до захисту магістерської роботи відповідно до термінів і положення про заліково-екзаменаційну сесію (на наступний рік).

Критерії оцінювання:

– Новизна дослідження: оригінальність постановки проблеми і завдань, використання сучасних методик, обсяг залучення джерел і літератури (в тому числі іноземних, архівних, вперше використаних) – від 0 до 15 балів;

– Структура роботи: кількість і характер розділів, повнота і глибина охоплення ними теми – від 0 до 5 балів;

– Виклад матеріалу: фактографічна точність, логічність і грамотність, доречність і правильність цитувань, дотримання бібліографічних норм оформлення наукового апарату – від 0 до 15 балів;

– Аналітичність: висловлення припущень і їх доведення чи спростування, пояснення явищ, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, верифікація наукової інформації на основі використання різноманітних джерел і літератури – від 0 до 10 балів;

– Висновки: чіткість і самостійність формулювання на основі тексту роботи, значення отриманих результатів для подальших досліджень – від 0 до 5 балів;

– Загальний рівень виконання роботи (тематична новизна, структура, наукова база, оформлення наукового апарату) – від 0 до 15 балів;

- Представлення роботи на захисті: аргументація вибору теми, поставлених мети й завдань, чіткість і лаконічність викладу основних положень дослідження та висновків із зазначенням особистого внеску – від 0 до 15 балів;
- Дискусія: компетентність, чіткість й аргументованість відповідей, наукова ерудиція та обізнаність із суміжною проблематикою – від 0 до 15 балів;
- Етика та культура спілкування – від 0 до 15 балів;

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	
90–100	A	5	<i>відмінно</i>
81–89	B	4	<i>дуже добре</i>
71–80	C		<i>добре</i>
61–70	D	3	<i>задовільно</i>
51–60	E		<i>достатньо</i>
26-50	FX	<i>незадовільно</i> з можливістю повторного складання	
0-25	F	<i>незадовільно</i> з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

ІХ. ЗБЕРІГАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Після захисту магістерські роботи та їх електронні варіанти зберігаються на кафедрі упродовж п'яти років відповідно до норм номенклатури кафедри в умовах, які виключають можливість їх втрати або плагіату. Згодом передаються в бібліотеку Університету.

Бібліотека проводить облік осіб, які користуються магістерськими роботами, з відповідними термінами зберігання номенклатурної документації. Таким чином, магістерська робота проходить повторні оцінювання, але вже заочно, без присутності самого слухача. Звідси висока особиста відповідальність за наукову достовірність фактів, наведених у магістерській роботі. Згідно чинному законодавству України, зокрема Закону України «Про захист авторських прав та інтелектуальну власність».

Завершена магістерська робота є інтелектуальною власністю Університету.

Результати досліджень, виконаних авторами магістерських робіт, можуть використовуватися в навчальному процесі та науковій роботі з обов'язковим дотриманням авторського права.

За запитом установ чи організацій ректор університету (перший проректор) має право дозволити копіювання магістерських робіт. За наявності в роботі новаторських рішень або нових творчих методик та пропозицій дозвіл на зняття копії видається тільки після оформлення відповідного замовлення на авторські права.

Магістерські роботи, які мають вагомe науково-практичне значення, можуть бути рекомендовані для опублікування у вигляді окремих навчальних посібників.

Згідно з нормативними документами після закінчення терміну зберігання магістерських робіт комісія, яка створюється наказом ректора університету,

приймає рішення про списання робіт (списання магістерських робіт оформляється відповідні актом).

Випускники магістратури, які за підсумками навчання отримали диплом з відзнакою, можуть рекомендуватись вченою радою університету для вступу до аспірантури університету або на викладацькі посади.

Х. ПОЯСНЕННЯ ДО ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

10.1 Доповідь магістранта

Найтиповіші помилки здобувачів на цьому етапі: оформлення доповіді шляхом копіювання рубрик вступу та прагнення зайняти якомога більше часу для виголошення того, що члени ради і так вже знають. І те, й інше є небажаним.

Магістранте/ко, запам'ятай: *розлого* про своє дослідження ти вже сказав у магістерській роботі; зараз маєш виявити майстерність сказати про нього *стисло*.

Доповідь не повинна перевищувати 5 тис. знаків з пробілами (три сторінки у півтора інтервали 14 кеглем). Мінімум 3–4 тис. знаків.

План доповіді має бути таким:

1. Вступна фраза: *«Шановний голово екзаменаційної комісії (або головуючий, якщо засідання веде не голова ЕК), члени ЕК, усі присутні, дозвольте ознайомити вас з результатами проведеного дослідження»* (можна назвати тему).

2. Один невеликий абзац присвячується актуальності теми: скажи про це «від себе», зроби особистісний акцент – це додасть виступу індивідуальності і власної значущості (бо, врешті-решт, лише це має значення у гуманітарних науках). Уникай у доповіді перелічення «братських могил» прізвищ науковців.

3. Логічним продовженням першого «актуального абзацу» має бути формулювання основної мети/завдання дослідження – одним реченням.

4. Далі має бути кілька абзаців – за кількістю розділів магістерської роботи (зазвичай, три, зрідка чотири). Тут, як розкриття зазначеної мети, треба стисло викласти зміст та результати дослідження. Отже, у кожному абзаці слід поєднати зміст відповідного розділу (*що досліджено*) та висновок (*який результат здобуто*).

5. Фінальний фрагмент доповіді повинен підсумувати наукові висновки (новизну дослідження) – адже саме за це є головним в магістерській роботі. Не слід повністю копіювати рубрику «Наукова новизна» з вступу – краще ущільнити подані положення, виокремлюючи найголовніше. Цей фрагмент доповіді можна побудувати так: *«Підсумовуючи, зазначу, що наукова новизна магістерського дослідження полягає: у виявленні закономірностей..., в обґрунтуванні моделі..., у встановленні специфіки..., у подальшому розвитку теорії..., в узагальненні положень.»* тощо.

6. Кінцева фраза виступу: *«Дякую за увагу»*.

Тривалість доповіді: 5–7 хвилин.

Магістрат доповнює свою доповідь відеопрезентацією творчої роботи, яка складається з кращих моментів екзамену з «Мистецтва балетмейстера».

Тривалість відеопрезентації: 5–7 хвилин.

10.2 Запитання членів екзаменаційної комісії та відповіді на них магістранта

Науковий етикет передбачає після кожного поставленого запитання дякувати («дякую за запитання»). Втім, це, скоріше, не стільки вдячність, скільки можливість кілька зайвих секунд обдумати відповідь. Якщо ви знаєте, що відповісти, – відповідайте.

Якщо не знаєш, можна скористатися наступними шаблонами:

- *надзвичайно цікаве запитання, але цей матеріал ще не був мною опрацьований, – обов'язково врахую це у майбутніх наукових розвідках;*
- *ваше запитання відкриває нові вектори у моїх подальших дослідженнях – дякую за накреслення перспектив майбутніх наукових пошуків;*
- *не готовий зараз дати повну відповідь на поставлене запитання, але відзначу, що певні кроки у цьому напрямі вже були зроблені і будуть продовжені надалі;*
- *означена вами проблема не була заявлена серед завдань дисертації, тому їй і не було приділено достатньо уваги.*

Слід відповідати коротко, дотепно, афористично, аби кожна відповідь тривала не більше 20–30 секунд.

10.3 Виступ наукового керівника

Виступ керівника – це другий (після доповіді магістранта) епізод захисту, спрямування якого направлене на охарактеризування роботи магістранта, повідомлення про самостійну роботу і апробацію досліджень.

Аби не затягувати процес захисту, хорошим тоном вважається виступ такого роду: *«Шановні члени Екзаменаційної комісії, відгук наукового керівника за визначеною формою долучений до матеріалів магістерської роботи, а зараз, з вашого дозволу, хочу сказати кілька слів власне про магістранта»,* – після цього керівник у кількох реченнях дає характеристику магістранту та процесу сумісної роботи над магістерською роботою.

Бажаний час для виступу: 2–3 хвилини.

10.4 Виголошення секретарем ЕК отриманих рецензій на роботу

Бажано заздалегідь підготувати таблицю зауважень, сформовану таким чином:

- *відгуки від докторів із зауваженнями, відгуки без зауважень,*
- *кожний відгук представляється секретарем ЕК так: «Переставлена рецензія (регалії та ПІБ). (назва закладу), відгук позитивний, містить зауваження / запитання / побажання (або: «Відгук позитивний, без зауважень»).*

Магістранту при відповіді на кожне запитання, що було в рецензії, не слід його повторювати повністю та дякувати рецензенту.

На початку кожної відповіді треба лише нагадати кількома словами зміст запитання без перелічення регалій рецензента, приблизно так: *«На зауваження пана Іванова щодо класифікації зазначу...»*, або *«На запитання професора Петренка щодо хронологічних меж дослідження відповім наступне...»*, або *«Побажання пані Іванова щодо розширення векторів дослідження приймаю із вдячністю»*.

Загальна помилка магістрантів на цьому етапі полягає у наступному. Якщо висловлене зауваження чи запитання виявило «білу пляму» дослідження, здобувач (як відомо, підготувавшись заздалегідь) починає у відповіді розповідати, окреслювати, висвітлювати аспекти, про які не йдеться в магістерській роботі, а це – помилка.

У такому випадку слід дати коротку відповідь:

«На жаль, заявлена проблематика не увійшла до змісту дисертації. Обов'язково врахую це у подальших дослідженнях».

Кінцева фраза виступу: *«Дякую усім рецензентам магістерської роботи за виявлену увагу до моєї праці».*

Загальний обсяг відповідей на цьому етапі повинен становити максимум пів сторінки. Відповіді повинні бути лаконічними і точними.

Сумарний час для відповідей: 2–3 хвилини.

10.5 Загальне обговорення магістерської роботи членами ЕК

Члени ЕК (передусім – доктори та кандидати за профілем магістерської роботи) висловлюються щодо роботи, відзначаючи її позитивні моменти та проблемні аспекти. Після членів Екзаменаційної комісії можуть висловитися інші присутні на захисті, сам магістрат участі у дискусії не бере.

10.6 Прикінцеве слово магістранта

Це останні слова магістранта. Змістом виступу є загальна подяка магістранта усім, хто допомагав йому у процесі підготовки та захисту магістерської роботи.

Це останній епізод захисту, де магістрант може виявити особливо-індивідуальний підхід до побудови заключного слова. Втім, і тут існує певний шаблон, якого можна дотримуватися:

- висловлення вдячності Університету, кафедрі за надану можливість здобуття вищої освіти;
- подяка голові ЕК, секретарю та лаборанту, загальна подяка членам кафедри за увагу до роботи, виступи, висловлені зауваження та побажання (без персоніфікації);
- вдячність рецензентам (можна назвати ПІБ) та науковцям, що надіслали побажання до магістерської роботи (без персоніфікації);
- подяка науковому керівнику;
- за бажанням магістрант може висловити подяку батькам, родині, колегам,

друзям – бажано не поіменно.
Сумарний час: 1–1,5 хвилини.

10.8 Проведення обговорення магістерської роботи членами ЕК

Екзаменаційна комісія після всіх процедур захисту магістерських робіт обговорює їх без присутності магістрантів і відвідувачів (таємно), визначає оцінку захисту магістерських робіт. В разі потреб проводить голосування за результатами захисту (чому голова ЕК має два голоси).

10.9 Оголошення результатів захисту

Проводиться урочисто в присутності всіх магістрантів та гостей. Результати захисту вносять в бланк відгуку наукового керівника (див. Додаток Ж), проте не обговорюються. Результати можуть бути оскаржені лише в терміни і згідно з установленим порядком чинного законодавства МОН України.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад заяви студента про вибір теми і наукового керівника

Завідувачу кафедри режисури та
хореографії факультету культури і
мистецтв Львівського національного
університету імені Івана Франка
проф. Стригуну Ф. М.
студент ___ групи КМХ-___
спеціальність 024 Хореографія

Заява

Прошу дозволити мені писати магістерську роботу на тему:
« _____
_____».

Науковий керівник – _____

Повідомляю, що мені відома відповідальність за дотримання чинного законодавства України щодо авторського права. Зобов'язуюсь надати електронну версію магістерської роботи для перевірки на плагіат (*плагіат* – відображається в використанні, присвоєнні, публікації інтелектуальної власності без узгодження і покликання на першоджерело, тощо). Якщо результатом перевірки роботи, унікальність становить менше 51%, дана робота не може бути оцінена позитивно (навіть за умови вірності усіх покликань і відсутності плагіату).

(Дата)

(Підпис)

Науковий керівник _____

(прізвище ініціали)

(Підпис)

Додаток Б

Приклад оформлення титульної сторінки магістерської роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Кафедра режисури та хореографії

ІВАНОВА ІВАНА ІВАНОВИЧА

НЕОКЛАСИЧНИЙ БАЛЕТ «ТИ В МОЕМУ ВЕРЕСНІ»

Магістерська робота
Галуз знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 024 Хореографія

Науковий керівник:

(вказуються посада (проф./доц.)

науковий ступінь та вчене звання

прізвище та ініціали наукового керівника

Львів – 2023

ЗМІСТ

Список умовних скорочень	
ВСТУП	2
Розділ 1 КУЛЬТУРОЛОГІЧНО-МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ З ДАНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ	
1.1 Художній і науковий аналіз наукових досліджень у питаннях обраної теми	8
1.2 Історичний екскурс з генези дослідженої теми	14
Розділ 2. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ЗАКОНОМІРНОСТІ, МЕТОДИ, ГІПОТЕЗИ, ЩО РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ	
2.1 Особливості вивченого питання	20
2.2 Перспективи розвитку методик, закономірностей даної теми	25
2.3 Педагогічна складова роботи над постановочною роботою, вивчення сольних партій	30
Розділ 3. ХУДОЖНІЙ ТА ПЕДЕГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТВОРЧО- ПОСТАНОВОЧНОЇ РОБОТИ ВІДПОВІДНО ДО ЗАВДАННЯ	
3.1 Особливості використання педагогічних приймів вивчення хореографічного тесту	36
3.2 Балетмейстерський задум – тема, ідея, вид, форма, стиль чи напрям, метод чи техніка, лібрето	41
3.4 Музична основа і аналіз – автор, виконавці, композиція, музичний розмір, стиль, темп, форма, архітектоніка творчої роботи	46
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЖДЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	55
ДОДАТКИ	60

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську роботу **тема: «Неокласичний балет «Ти в моєму вересні»**, яка була виконана студентом II курсу магістратури групи КМХ-21м, факультету культури і мистецтв кафедри режисури та хореографії

Вербового Василя Володимировича,

Тема, покладена в основу магістерської роботи Вербового Василя Володимировича є складною і новаторською. Адже справді, у сучасній сценічній хореографії балетмейстери дуже часто звертаються до теми психологічних взаємовідносин між чоловіком і жінки.

Тема магістерської роботи відповідає вимогам галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 024 «Хореографія», кваліфікації: «Магістр хореографії. Викладач хореографічних дисциплін. Балетмейстер».

Досить широко в роботі розглядається аналіз наукових джерел з теорії, історії, методики сучасній хореографії, а також історія формування танцю і балету, понятійно-категоріальний апарат хореографічного мистецтва, що є дуже важливим, для студентів ВНЗ з спеціалізації «хореографія».

Кваліфікаційна робота магістра складається з двох розділів, а саме: «Культурологічно-мистецтвознавчий аналіз даної проблематики», «Художній аналіз неокласичного балету «Ти в моєму вересні».

Перший розділ, присвячено аналізу наукових досліджень та історії хореографії ХХ століття. Другий розділ, присвячено балетмейстерському задуму, описанню лібрето, музичної основи, комбінацій та художньому оформленню, архітектоніки та побудови твору.

Магістерську роботу відрізняє логічність, послідовність і чіткість побудови мистецтвознавчої та балетмейстерської концепції. Також робота має насичений понятійно-категоріальний апарат, що свідчить про високу освіченість студента у галузі хореографічних дисциплін.

Також важливим здобутком роботи є цікаве поєднання абстрактно-асоціативної форми мініатюри з сюжетними танцями. Характеризується детальний опис дуетних мініатюр в балеті «Гімн закоханих», «Сутінки і світанок», Експресія кохання».

Магістерська робота Вербового Василя Володимировича «Неокласичний балет «Ти в моєму вересні», відповідає всім вимогам МОН України поставлених перед дипломними роботами і заслуговує на відмінну оцінку.

Рецензент:

кандидат мистецтвознавства, балетмейстер,
професор Академії мистецтв України

Петрова Юлія Юріївна

Дата,

підпис завіряється печаткою установи де працює рецензент

Додаток Д

Приклад найбільш поширених покликань на джерела та літературу
ЗРАЗКИ НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИХ ПОКЛИКАНЬ
НА ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРУ

Книга одного автора

Іванова В. Технологія виробництва продуктів бджільництва : курс лекцій. Миколаїв : МДАУ, 2009. 245 с.

Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. 2-ге вид., стер. Київ : Либідь, 2001. 240 с.

Браун Д. Код да Вінчі. Харків : КСД, 2006. 478 с.

Пономарьов А. Українська етнографія : курс лекцій. Київ : Либідь, 1994. 315 с.

Прищенко С. Кольорознавство : навч. посіб. 3-тє вид., випр. і допов. Київ : Кондор, 2018. 436 с.

Parker J. Principles of scientific research. 7th ed. London : Editorial, 2017. 301 p.

Книга двох або трьох авторів

Боярин М., Нетробчук І. Основи гідроекології: теорія й практика : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 365 с.

Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004. 398 с.

Марисова І., Кедров Б. Систематика хордових тварин. Ніжин : НДПУ ім. М. Гоголя, 2003. 132 с.

Артеменко А., Бобловський О. Від глобалізації до індивідуалізації: топологія міжкультурної взаємодії : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2014. 215 с.

Клименко Н., Карпіловська Є., Кислюк Л. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2008. 336 с.

Коваленко А., Герасимчук О., Данилюк А. Міжнародне кредитування. 2-ге вид. Київ : Наука, 2018. 155 с.

Wilson D., Lister P., Andrews A. Modern surgery. Manchester : MAN, 2011. 240 p.

Книга чотирьох і більше авторів

Астрономія : навч. посіб. / І. Климишин та ін. Одеса : Астропринт, 2012. 352 с.

Міжнародна торгівля / Ю. Козак та ін. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учб. літ., 2015. 272 с.

Сучасна українська мова / О. Григор'єв та ін. 3-тє вид., перероб. Київ : Либідь, 2005. 488 с.

Referencing styles / G. Edwards et al. Los Angeles : International Publishing, 2010. 280 p.

Книга без зазначення автора (з редактором тощо)

Економічна енциклопедія / за ред. В. Шевченка. Київ : Альманах, 2016. 304 с.

Атлас зоології / уклад.: Х. Тола, Є. Інф'єста. Харків : Ранок, 2005. 96 с.

Мінералогічний словник / уклад.: В. Білецький, В. Омельченко, Г. Горванко. Маріуполь : Сх. вид. дім, 2016. 488 с.

Routledge handbook of international statebuilding / ed. by D. Chandler, T. Sisk. London : Routledge, 2013. 448 p.

Книга – окремих том (частина) багатотомного видання

Антологія української юридичної думки / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ ; за заг. ред. Ю. Шемшученка. Київ : Юрид. кн., 2002. Т. 1 : Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права. 568 с.

Етимологічний словник української мови : у 7 т. / уклад.: Р. Болдирев та ін. Київ : Наук. думка, 1989. Т. 3 : Кора-М. 552 с.

Шишкін В. Судові системи країн світу : навч. посіб. : у 3 кн. Київ : Юрінком Інтер, 2001. Кн. 2. 336 с.

Мала гірнича енциклопедія : у 3 т. / за ред. В. Білецького. Донецьк : Донбас, 2007. Т. 2 : Л–Р. 652 с.

Частина книги (розділ тощо)

Шевченко Р. Особливості селекції яблунь. *Практикум з ботаніки* / ред. О. Самійленко. Херсон, 2018. С. 22–36.

Ярошевич Н., Чубка О., Якимів А. Інструменти боргового фінансування суб'єктів підприємництва в Україні: правовий статус, структурна динаміка, податкові наслідки. *Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку національного господарства* : монографія / за ред. Л. Савчук, А. Череп. Дніпро, 2019. С. 55—89.

Goehr L. The concept of opera. *The Oxford handbook of opera* / ed. by Н. М. Greenwald. Oxford, 2014. P. 92–136.

Стаття (публікація) в періодичному виданні

Стаття в журналі

Зайцева О. Варіантність у родовій категоризації іменників: (на матеріалі мовлення сучас. укр. телебачення). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. 2018. Т. 21, № 1. С. 121–130.

Кольцова Я., Нікітін С. Одержання пористих склокристалічних матеріалів з використанням паливного шлаку. *Питання хімії та хімічної технології*. 2020. № 1. С. 33–38. DOI: 10.32434/0321-4095-2020-128-1-33-38 (дата звернення: 11.06.2020).

Капируля М. Ядерний тероризм в сучасній міжнародній системі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2008. Вип. 73, ч. 2. С. 66–68.

Chua N., Lundbye J. Endovascular catheter as a rewarming method for accidental hypothermia. *Therapeutic hypothermia and temperature management*. 2012. Vol. 2, no. 2. P. 89–91. URL: <https://doi.org/10.1089/ther.2012.0001> (date of access: 06.05.2020).

Стаття в газеті

Андрущенко В. Академічна недоброчесність як виклик інтелектуальній спроможності нації. *Голос України*. 2018. 20 лип. С. 10.

Монаєнко А. Поза чергою не рахується? Особливості звільнення суддів за порушення присяги. *Юридична газета*. 2017. 17 січ. С. 28–29.

Величко О., Лисенко Д. Відшкодування матеріальних витрат. *Газета про бухгалтерський облік*. 2019. Квітень. С. 16

Електронний ресурс

Сайт

«Файлу» чи файла»: який родовий відмінок слова «файл»? *Kyiv Dictionary*. URL: <https://www.kyivdictionary.com/uk/grammar/uk/consulenza-linguistica/vypusk3/failu-faila/> (дата звернення: 20.05.2020).

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют на дату 11.06.2020. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates?date=11.06.2020&period=daily> (дата звернення: 11.06.2020).

Приймак Д., Томіленко О., Ковальчук З. «Підодіяльник»: як правильно сказати українською? *Kyiv Dictionary*. URL: <https://www.kyivdictionary.com/uk/grammar/uk/how-to-say/pidodiialnyk/> (дата звернення: 09.06.2020).

Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.univ.kiev.ua/> (дата звернення: 05.11.2019).

APA Style Introduction. *Purdue University*. URL: https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_style_introduction.html (date of access: 09.06.2020).

Диск

Тараненко Ю. Енциклопедія українського козацтва. Запоріжжя, 2006. 2 електрон.-опт. диски (DVD-R).

Тартак. Сімка. Наш формат, 2012. 1 електрон.-опт. диск (CD).

Дисертація

Герасименко Ю. Рецепція української історії в західноєвропейській прозі кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05. Бердянськ, 2018. 259 с.

Наконечний А. Примусове відчуження земельних ділянок за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Одеса, 2015. 225 с.

Урба С. Пріоритети та інструменти розвитку аграрного сектора в системі забезпечення економічної безпеки України : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Львів, 2019. 562 с.

Автореферат дисертації

Скарга О. Транснаціоналізація туристичних послуг в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Маріуполь, 2019. 22 с.

Єргієва К. Фортепіанна гра як жанрово-комунікативний та інтерпретативно-стильовий феномен : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Одеса, 2019. 17 с.

Заяць А. Міське суспільство Волині ХVІ – першої половини ХVІІ ст. : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01. Львів, 2019. 39 с.

Матеріали конференції

Тези доповіді

Святецька А. Діалектизми у повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків»: семантико-стилістичний аспект. *Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 19-20 жовт. 2018 р. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2018. С. 19–23.

Киридон А., Троян С. М. Грушевський і основні етапи українського державотворення. *Міжнародна наукова конференція до 150-річчя М. С. Грушевського*: тези доп., 17 верес. 2016 р., Острогоз / редкол.: Винар Л.-Р. та ін. Острогоз, 2016. С. 44–47.

Івченко В. Проблема правового регулювання імпичменту в Україні. *Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності*: тези доп. учасників XXV Наук.-практ. конф. курсантів та студентів, м. Харків, 17 трав. 2018 р. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. С. 35–36.

Закон, нормативний акт

Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII: станом на 19 квіт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 11.06.2020).

Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI: станом на 02 квіт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 09.06.2020).

Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб: Постанова Каб. Міністрів України від 30.08.2017 р. № 704: станом на 29 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF> (дата звернення: 05.05.2020).

Про відзначення державними нагородами України працівників Національного університету «Чернігівська політехніка»: Указ Президента України від 09.06.2020 р. № 215/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2152020-34077> (дата звернення: 11.06.2020).

Про іменні стипендії Верховної Ради України для молодих учених — докторів наук: Постанова Верховної Ради України від 05.02.2019 р. № 2676-VIII. *Голос України*. 2019. 19 лют. С. 4.

Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Постанова Каб. Міністрів України від 28.06.1997 р. № 644. *Офіційний вісник України*. 1997. № 27. С. 105.

Конституція України: від 28.06.1996 р.: станом на 01 січ. 2006 р. Київ: Ін Юре, 2006. 144 с.

Препринт

Головач Ю., Пляцко Р., Сварник Г. Петер Пуллой і архів Івана Пуллойа. Львів: Ін-т фізики конденс. систем НАН України, 2020. 24 с. (Препринт. Ін-т фізики конденс. систем НАН України; ISMP–20–01).

Протидія агресивному податковому плануванню в Україні / С. С. Брехов та ін. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2017. 108 с. (Препринт. Наук.-дослід. ін-т фіскал. політики Ун-ту ДФС України).

Simon J. Physics of oscillations. Poznań : University of Poznań, 2019. 121 p. (Preprint. University of Poznań ; UP-02).

Патент

Верстат для поздовжнього розпилювання круглих колод : пат. 123197 Україна : В27В 7/00. № у 2017 10306 ; заявл. 25.10.2017 ; опубл. 12.02.2018, Бюл. № 3. 4 с.

Рентгенодіагностичний препарат на основі конусно-променевого комп'ютерного томографа для обстеження кінцівок : пат. 140662 Україна : А61В 6/03, А61В 8/13, Н05G 1/02, G03В 42/02, G01N 23/04. № у 2019 07999 ; заявл. 12.07.2019 ; опубл. 10.03.2020, Бюл. № 5 (кн. 1). 1 с.

Розбірний візок для транспортування надувного човна : пат. 121790 Україна : В60Q 5/00. № у 2017 09803 ; заявл. 24.07.2017 ; опубл. 11.12.2017, Бюл. № 23. 5 с.

Стандарт

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне покликання. Загальні положення та правила складання. Чинний від 2016-07-01. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с.

ДСТУ 8746:2017. Автомобільні дороги. Методи вимірювання зчіпних властивостей поверхні дорожнього покриття. На заміну ДСТУ Б В.2.3-2-97 (ГОСТ 30413-96), ДСТУ Б В.2.3-8-2003, СОУ 45.2-00018112-042:2009 ; чинний від 2019-01-01. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2019. 20 с.

ДСТУ ISO 14024:2018. Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу І. Принципи та процедури. На заміну ДСТУ ISO 14024:2002 ; чинний від 2020-01-01. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2019. 18 с.

Архівні матеріали

Закон про громадянство Української Народної Республіки. 15 листопада 1921 р. *ЦДАВО України* (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1065. Оп. 4. Спр. 96. Арк. 48-50. Оригінал. Машинопис.

Листування [Грушевського М. С.] з друкарнями в Празі, Відні та інших містах про видання і продаж книг. 4 лютого 1922 р. – грудень 1923 р. *ЦДІАК України* (Центр. держ. іст. архів України). Ф. 1235. Оп. 1. Спр. 95.

Шевченко Т. Лист Щепкіну М. С. 1858 р. *ЦДАМЛМ* (Центр. держ. архів-музей літ. і мистецтва України). Ф. 506. Оп. 1. Спр. 33.

Додаток Е
Зразок опису творчої роботи
Взірець 1

Художньо-творчий аналіз постановочної роботи

Балетмейстерський задум – тема, ідея, вид, форма, стиль чи напрям, метод чи техніка (синтез технік), жанр.

Тема творчої роботи – «Ти в моєму вересні». Згадка автором свого життєвого досвіду у стосунках з жінками. Осіння інтимна лірика, що згадується восени.

Ідея творчої роботи – роздуми автора про своє без відповідне кохання минулого, сліпе кохання теперішнє та сподівання на кінець-кінцем вдале і взаємне кохання у майбутньому.

Форма творчої роботи – одноактна хореографічна перфомативна вистава з прологом та епілогом, яка представлена у 10-ти хореографічних мініатюрах і 2-х ансамблевих композиціях.

Стиль – синтез сюжетної та абстрактно-асоціативної неокласики.

Напрямок – неокласицизм.

Вид – сучасна хореографія.

Жанр – синтез лірично-романтичного з абстрактною асоціацією втілення хореографічного образу.

Техніка – синтез класичного, модерн-джаз танцю, пантоміми, акробатики, контактної імпровізації та перформансу.

Дійові особи

Ліричний герой – автор;

Балерина – минула любов автора;

Бузок – майбутня любов автора;

Сутінки – теперішня невідома любов автора;

Солісти – дуети «Дві Сильфіди», «Гімн закоханих», «Експресія кохання»;

Виконавці: (...).

Музична основа і її аналіз.

Автор – Гергій Черненко, Жан-П'єро Ревербері, Вангеліс, Енніо Марріконе, Ігор Крутой.

Оркестри – «Ars Nova», «Rondo Veneziano», «Вангеліс», «Енніо Марріконе», «Ігоря Крутого».

Композиції – «Festivo», «Піснь про друга», «Похмурий янгол», «Ronda di Stella», «Aquatic Dance», «Ritorno a Venezia», «Flaba Antiqua», «Балерина», «Ти в моєму вересні», «Prime Lusi Sulla Laguna», «Magica Mellidia»,

Музичний розмір – 7/8 т.; 4/4 т.

Стиль – neoclassique, pop, new age.

Темп – allegro, adagio, presto, andante, allegro, adagio, allegro

Форма – rondo.

Тривалість – 40:41 хв.

Характеристика художнього образу-персонажів роботи виконавців танцювальних ролей у одноактній комедії-балеті «Міщанин - шляхтич»

Міщанин-перекупщик Феодосій – Багатий український міщанин Феодосій з простого селянського роду, розбагатів з торгівлі, перекупляючи збіжжя в простих селян, соромиться свого походження (...) *текст текст текст* (...).

«Справжній» депутат – Багатий, признаний владою, ділок, який при керівних справах і не пам'ятає свого коріння (...) *текст текст текст* (...).

Вчителька політології – Дівчина, вчителька політології. вважає що за гроші можна з кожного зробити (...) *текст текст текст* (...).

Вчителька танців – Вчителька танців. Вважає якщо в тебе є гроші то ти (...) *текст текст текст* (...).

Стиліст іміджмейкер – Вважає що лишень вона знає як треба (...) *текст текст текст* (...).

Побутова хореографічного твору

Пролог. Музичний вступ

Картина 1. Танець перекупщика міщанина (український танець – полька).

Картина 2. Вихід «справжнього» депутата (танець ча-ча-ча).

Картина 3. Танець міщанина Феодосій і дівчат що супроводжують «справжнього» депутата (український жартівливий танець).

Картина 4. Вивчення премудростей танцю (танець віденський вальс).

Картина 5. Зміна іміджу міщанина (танець самба).

Картина 6. Міщанина починає вивчати політологію (танець танго).

Картина 7. Поява «справжнього» депутата (танець джайв).

Епілог. Міщанин залишається сам на сцені, всіма забутий і покинутий.

Додаток Ж
Зразок залікового листа

ЛИСТ ПІДСУМКОВИХ ОЦІНОК
факультету культури і мистецтв, кафедра режисури та хореографії
Магістерська робота студента

(прізвище, ім'я, по батькові)

2022-2023н.р.

(термін виконання магістерської роботи)

Тема « _____ »

Науковий керівник _____

Рецензенти _____

Зміст роботи (оцінка рецензента)	Максимальна кількість балів	Фактична кількість балів
Новизна дослідження: оригінальність постановки проблеми і завдань, використання сучасних методик, обсяг залучення джерел і літератури (в тому числі іноземних, архівних, вперше використаних)	15	
Структура роботи: кількість і характер розділів, повнота і глибина охоплення ними теми	5	
Виклад матеріалу: фактографічна точність, логічність і грамотність, доречність і правильність цитувань, дотримання бібліографічних норм оформлення наукового апарату	15	
Аналітичність: висловлення припущень і їх доведення чи спростування, пояснення явищ, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, верифікація наукової інформації на основі використання різноманітних джерел і літератури	10	
Висновки: чіткість і самостійність формулювання на основі тексту роботи, значення отриманих результатів для подальших досліджень	5	
Всього:	50	

Рецензент:

Захист роботи перед ЕК (оцінка членів ЕК)	Максимальна кількість балів	Фактична кількість балів
Загальний рівень виконання роботи (тематична новизна, структура, наукова база, оформлення наукового апарату)	15	
Представлення роботи на захисті: аргументація вибору теми, поставлених мети й завдань, чіткість і лаконічність викладу основних положень дослідження та висновків із зазначенням особистого внеску	15	
Дискусія: компетентність, чіткість й аргументованість відповідей, наукова ерудиція та обізнаність із суміжною проблематикою	15	
Етика спілкування	5	
Всього:	50	

Загальна сума балів _____

ОЦІНКА (за національною шкалою) _____ (за шкалою ECTS) _____

Голова ЕК _____

Секретар ЕК _____

Додаток 3

Зразок завдання на написання магістерської роботи

Форма № Н-9.01

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Факультет _____ Культури і мистецтв _____
 Кафедра _____ Режисури та хореографії _____
 Освітній рівень _____ другий (магістерський) _____
 Галузь знань _____ 02 «Культура і мистецтво» _____
 (шифр і назва)
 Спеціальність _____ 024 «Хореографія» _____
 (шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри режисури та хореографії
 проф. Стригун Ф. М.

“ _____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я**НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи:**Науковий керівник роботи:**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, посада, науковий ступінь)

затверджена Вченою радою факультету культури і мистецтв протокол № __, від «__» _____ 20__ р.

2. Строк подання магістрантом роботи на кафедр у «__» _____ 20__ року**3. Вихідні дані до роботи:**

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки.

5. Перелік графічного матеріалу:

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

7. Дата видачі завдання « _____ » _____ 20__ року**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.			

Студент _____
(Підпис)_____
(прізвище, ім'я, по батькові.)**Науковий керівник роботи**_____
(Підпис)_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток К

мовні кліше для створення наукових текстів

Мовні кліше – це готові звороти, які дозволяють економно висловити думку і сприяють швидкості передачі інформації.

Існують різні думки щодо того, добре використовувати мовні кліше або погано. Наша позиція полягає в тому, що у вживанні кліше немає нічого поганого. Вони гарні тим, що дозволяють молодому досліднику зрозуміти, які основні звороти існують у науковій мові, потренуватися на них красиво і грамотно вибудовувати свої тексти, і надалі виробити свій власний стиль письма.

Також існують й інші аргументи на користь використання мовних кліше, наприклад:

- відповідають нашим психологічним стереотипам;
- вони легко відтворюються у вигляді готових мовних формул;
- автоматизують процес відтворення інформації;
- полегшують процеси сприйняття і комунікації.

Також мовні кліше економлять зусилля, розумову енергію і час як для того, хто пише текст, і для того, хто цей текст потім читає.

Проте слід зазначити, що не всі дослідники однаково добре ставляться до різних мовних кліше. Це може стосуватися до вашого наукового керівника, редактору журналу, у якому ви плануєте публікуватися, внутрішніх та зовнішніх рецензентів. Тому намагайтеся створювати свій власний список мовних кліше, які вам подобаються та є прийнятними для осіб, які щось вирішують щодо ваших текстів. А почніть цей список з переліку мовних кліше, які ми відібрали для вас з найкращих посібників з наукового стилю письма.

МОВНІ КЛІШЕ ДЛЯ ФОРМУЛЮВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проблема / назване явище заслуговує на особливу увагу серед науковців... Проблема актуальною на сучасному етапі розвитку науки...

Проблема відноситься до найактуальніших...

Проблема давно є на часі...

Проблема є актуальною...

Проблема є дискусійною...

Проблема є не досить розробленою...

Проблема є мало розробленою / недослідженою...

Проблема є цілком на часі...

Проблема заслуговує на особливу увагу...

Проблема не була об'єктом спеціального вивчення...

Проблема перебуває у центрі уваги...

Проблема посідає важливе місце...

Проблема фрагментарно висвітлювалася в..

Проблема цілком є не вирішеною...

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання...

МОВНІ КЛІШЕ ДЛЯ ОПИСУ ІСТОРІЇ ТА СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОБЛЕМИ

Прийнято вважати, що...

Загальновідомо, що...

На думку (кого?)...

Згідно з поглядами (кого?)...

Як вважають (вважає)...

Наявні погляди щодо цього питання можна класифікувати так...

Дослідженням цієї проблеми у різні часи / періоди займалися...

Цих поглядів дотримуються (дотримується)...

Гіпотезу / припущення про... висунув / запропонував...

Початок тенденції саме такого вивчення поклав...

Нову концепцію (ідею, теорію, гіпотезу) розробили...

МОВНІ КЛІШЕ ДЛЯ ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ

Метою є встановити (встановлення)...

Метою є визначити (визначення)...

Мета статті полягає у порівнянні...

У статті вивчаються / виявляються / з'ясовуються...

Мета статті – проаналізувати / описати / схарактеризувати / виявити / порівняти / узагальнити / систематизувати...

Метою роботи є дослідження...

МОВНІ КЛІШЕ ДЛЯ ПЕРЕХОДУ ДО ЗАВДАНЬ

Поставлена / сформульована мета вимагає / передбачає розв'язання цілої низки конкретних завдань, а саме:...

Для реалізації мети поставлено такі завдання...

Мета зумовила конкретні завдання, а саме:...

МОВНІ КЛІШЕ ДЛЯ ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАВДАНЬ

проаналізувати (методику, закономірності, тенденції, проблеми, роль, можливості, реалії та перспективи)...

виявити закономірності...

дослідити особливості...

встановити (закономірності, тенденції, основні закони, принципи, системні ознаки, параметри)...

класифікувати...

описати (особливості, проблеми, параметри, ознаки, структуру, співвіднесеність, зв'язок, аспекти, засади, тенденції)...

обґрунтувати (теорію, тезу, погляди науковців на..., концепцію, перспективи, систему, шляхи розв'язання проблеми)...

узагальнити (досвід, висновки, результати попередніх досліджень, результати експерименту, експериментальні дані, статистичні дані, матеріали дослідження)...

розглянути (проблеми, особливості, параметри, ознаки, структуру, зв'язок, сутність, основні принципи, засади, характер, аспекти, механізми)...

з'ясувати (причини, сутність, особливості, умови, характер, природу й структуру, місце й роль, основні принципи, параметри, закономірності)...

порівняти (позиції, результати, погляди, параметри, різні підходи, наукові концепції, якості, ознаки, функції, дефініції)...

охарактеризувати (сутність, сучасний стан, значення, механізм, основні напрямки, особливості, передумови, якості, причини, принципи)...

відстежити (процес, логіку, факти, причини, можливості, умови)...

запропонувати (нові підходи, шляхи розв'язання проблеми, класифікацію, рекомендації, нові методики дослідження)... сформулювати (закони, принципи, завдання, правила, висновки, рекомендації щодо, позицію щодо)...

навести (теорію, загальну характеристику, вагомий статистичний матеріал, відомості, характеристики, класифікації, типології)

ПЕРЕХІД ДО ОСНОВНОГО ВИКЛАДУ МАТЕРІАЛУ

Є підстави вважати...

Перевіримо висунуте припущення...

Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є...

Зібраний і проаналізований фактичний матеріал дозволяє проілюструвати певні спостереження...

Матеріали здійсненого обстеження дозволяють згрупувати / узагальнити / уточнити / конкретизувати / класифікувати / провести нову таксономію...

Вдалося зафіксувати / з'ясувати / помітити певні закономірності...

ЛОГІЧНІ ПЕРЕХОДИ ВІД ОДНОГО АСПЕКТУ ДО ІНШОГО

Як було сказано (показано, зауважено, зазначено, встановлено, виявлено, з'ясовано)...

Як свідчать дані (результати)...

Як уже вказувалося / підкреслювалося вище / раніше...

Вище йшлося про...

Згідно з цим...

Відповідно до цього...

У зв'язку з цим...

У зв'язку з викладеним вище...

Далі з'ясуємо...

У такий же спосіб знаходить свій вияв...

ДОПОВНЕННЯ АБО УТОЧНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

також...

при чому...
при тому...
разом з тим...
крім того...
більше того...
до речі...
між іншим...
головним чином...
особливо...
точніше...
маємо на увазі...
по суті...
втім...
(у)все-таки...
тим більше, що...
у тому числі...
тобто...
а саме...

ПОРІВНЯННЯ АБО ПРОТИСТАВЛЕННЯ

однак...
проте...
але...
так само...
так само, як і...
не лише..., але й...
порівняно з...
на противагу (чому?)...
навпаки...
аналогічно (до чого?)...
таким же чином...
з одного боку..., з іншого боку...
у той же час, як...
разом із тим...
тим більше, що...